

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli förvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Főszerkesztő: FEKETE LÁSZLÓ Dr. budapesti kir. közjegyző.
Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon: 2-970-69
A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekkszámja: 41.951.

Illetékességi összeütközés a hagyatéki eljárásban.

Írta: Pulay József dr.
budapesti kir. közjegyzőhelyettes.

A közjegyzői irodák évvégi statisztikai évről-évre meggyőzően bizonyítják azt a sajnálatos tényt, hogy a közjegyző eredeti liyatása: az okiratszerkesztés és a közhitelű tanusítás mindjokban csökkenő, sőt lassankint teljesen megszűnő tendenciát mutat. A különösen vidéken tapasztalható általános pénztelenség, a jogosított és jogosulatlan kontárok tömege, végül, de nem utolsó sorban az a körülmény, hogy a közjegyzői intézmény jelentősége és a közokirat célszerűsége a nagyközönségnek még legműveltebb, sőt jogilag képzett rétegei előtt is, az elmúlt hat évtized ellenére úgyszólván teljesen ismeretlen maradt, — oda vezetett, hogy a közönség önszántából mindig ritkábban keresi fel a közjegyzői irodákat; ennek pedig az a következménye, hogy a vidéki közjegyzők majdnem kizárólag, de újabban már a fővárosiak is mindinkább a törvénykényszere alapján hatáskörükbe tartozó hagyatéki ügyekből eredő jövedelemre vannak utalva.

Ez a köztudomású helyzet hozta magával azt a közjegyzői ethika szempontjából beláthatatlanul veszedelmes körülményt, hogy egy-egy nagyobb hagyatéki ügy letárgyalásának lehetősége a közjegyző számára existenciális jelentőségűvé vált, míg régebben az, az erős ügyforgalomból származó, állandó, biztosnak te-

Pulay József dr.: Illetékességi összeütközés a hagyatéki eljárásban.

ifj. Paár Lajos dr.: Az okirat és a jogvédelem.

vitéz Susich Ervin dr.: A jogerős hagyaték átadó végzés helyesbítése.

Közlemények.

Kinevezés.

Áthelyezések.

Halálozások.

A budapesti kamara közgyűlése.

A szegedi kamara elnökválasztó rendkívüli közgyűlése.

A közjegyzőhelyettesek országos egyesületének közgyűlése.

A budapesti kamara társas vacsorája.

Válasz Fekete Öméltósága reflexióira.

Egy kis jogbizonytalanság.

Felhívás.

Kihirdetett törvények.

Rendeletok.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle.

Jog.

Polgári Jog.

Boda Ernő dr.: Irodalmi nyelv és hivatásművészet.

Magyar Törvénykezés.

Illetékügyi Közlöny.

Joggyakorlat.

Magánjog.

Illetékjog.

A Kir. Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézete közleményei.

kinthető jövodelem, valamint a díjszabásnak nagyobb hagyatékknál relative alacsony volta miatt csak alárendelt fontosságot képviselt. És ez a helyzet az oka annak is, hogy amíg régebben hagyatéki ügyekben illetékességi összeütközés éveken át alig fordult elő, addig ma úgyszólván minden nagyobb értékű hagyatéki ügy a valamiképen érdekelteknek minősíthető közjegyzők felfokozott érdeklődésének tárgyát képezi s ennek következtében igen gyakran valóságos, vagy kieroszakolt illetékességi összeütközés tárgyává válik. Minthogy pedig az ilyen, mindig gyakoribb illetékességi összeütközések elintézése körül ezidőszerint a legteljesebb s épen legfelsőbb bíróságunk részéről inaugurált jogbizonytalanság uralkodik; talán nem lesz érdektelen, ha az alábbiakban ismertetni próbáljuk az illetékességi összeütközések elintézésére vonatkozó jogszabályokat és kritika alá vonjuk a m. kir. Kuriának idevágó legújabb joggyakorlatát.

I.

Az 1894 : XVI. tc.-nek az illetékesség kérdését szabályozó 7. §-a *elméletileg* egészen kiváló jogalkotás. Az illetékességi okok éles logikával, alapos előrelátással, a méltányossági szempontok teljes figyelembevételével kapcsolódnak egymásba és olyan rendszeret alkotnak, amely ellen elméleti alapon alig lehetne helytálló kifogást emelni. Annál sajnálatosabb, hogy a gyakorlatban a rendszernek épen legfontosabb, mert általános illetékességi okot képező alappillére: a lakhely kérdése az, amely illetékességi összeütközés esetén, — joggal — a legtöbb vita tárgya s amely egymagában alkalmas arra, hogy a kiválóan megalkotott rendszer *gyakorlati* alkalmazását illuzóriussá tegye.

A subsidiarius illetékességi okok: az elhalálozás helye, a hagyatéki vagyon fekvése, vagy a megelőzés olyan természetűek, hogy körülöttük vita alig lehetséges, illetőleg, ha ilyen mégis felmerülne, az úgyszólván minden esetben abszolút biztonsággal eldönthető. A lakhely kérdése, tehát a leggyakoribb illetékességi ok azonban még akkor is könnyen vita tárgyává tehető, ha az örökhagyónak csak egy rendes lakhelye volt, de bármely okból azon kívül halt meg; annál inkább vita tárgyává tehető azonban akkor, ha az örökhagyó, esetleg éveken át, bizonyos rendszerességgel, az év egyes szakait rendes lakhelyétől eltérő helyen töltötte. (néldául, nyaranta rendszeresen vidéki nyaralójában tartózkodott)

— amikor azután a dolog természete szerint igen nehezen eldönthető kérdések egész sora vetődhetik fel.

Az „utolsó rendes lakhely“ fogalmának minden egyes kritériuma ugyanis adott esetben rendkívüli fontosságú lehet s épen ezért bőséges módokat nyújt alapos, vagy alaptalan jogvita támasztására, főleg olyan irányban, amely több rendes lakhely létezését, s ezen az alapon az elhalálozás helyének illetékességét, vagy az örökösök választási jogának a 7. §. ötödik bekezdésén alapuló érvényesülését kívánja elérni.

Adott esetben vitatható ugyanis, hogy örökhagyó valamely tartózkodási helye lakhely volt-e, vagy sem; megvolt-e tehát az örökhagyónál az animus habitandi, az állandó ottlakás szándéka, ami gyakran már önmagában is nehezen bizonyítható és nem egyszer arra vezet, hogy a szembenálló felek, teljes jóhiszeműséggel is, az ellentétes tartalmú közokiratok egész sorát produkálják. De vitatható külön az a kérdés is, hogy az állított lakhely *rendes* lakhely volt-e, vagy sem; mert habár a fegyház, vagy az elmeógyógyintézet rendes lakhelynek kétségtől kívül akkor sem minősíthető, ha az ott tartózkodás esetleg évtizedekre terjed, — addig viszont egy nyaralóhelyet, vagy vidéki birtokot, ahova az örökhagyó az év bizonyos szakában éveken át rendszeresen visszatért, némi rabulisztikával már igen könnyen lehet „rendes lakhely“-nek beállítani akkor is, ha az állandó ottlakás szándéka az örökhagyónál soha fenn nem állott. Végül nem egyszer külön vita tárgya az is, hogy melyik volt az *utolsó* rendes lakhely, ami különösen akkor időszerű, ha az örökhagyó halála előtt hosszú időt önként, vagy kényszerűségből valamely gyógyhelyen, vagy szanatóriumban töltött el.

A kérdést külön komplikálja az a sajnálatos körülmény, hogy az Öe. 12. §-a a halálesetfelvevő közeg kizárólagos hatáskörébe utalja annak a kérdésnek „kinyomozását“, hogy a hagyatéki ügy melyik bíróság illetékessége alá tartozik. Minthogy pedig a bíróságok, elég indokolatlanul, a halálesetfelvételt általában döntő tényezőnek fogadják el illetékességi kérdésekben, még akkor is, ha a halálesetfelvétellel ellenkező tartalmú közokiratok egész sora áll is szemben; a törvény fenti rendelkezése a gyakorlatban annyit tesz, hogy a jogi képzettséggel ritkán rendelkező, s nem is mindig érdektelen és elfogulatlan halálesetfelvevő közeg dönti el elsőfokon, de igen gyakran végső fokon is, az illetékesség kérdését. Hogy ez mit jelent, még akkor is, ha a halálesetfelvevő kö-

zeg főkéletesen jóhiszemű és ha teendőjét lelkiismeretesen látta el, az könnyen elképzelhető. Saját tapasztalataimból talán elég, ha csak annyit megemlítek, hogy az egyik vidéki kir. Itélőtábla aktiv elnökét, aki véletlenül Budapesten halt meg, az illetékes közeg a halálesetfelvételben minden skrupulus nélkül budapesti lakosnak tüntette fel, ami a helyzet képtelenségét egymagában is eléggé megvilágítja.

II.

Eddigi fejtegetéseinkből kétségtelen, hogy az illetékességi okok valamelyikének megléte, vagy hiánya minden esetben nem csak ténykérdés, hanem jogkérdés is; a felsőbiróság feladata tehát pozitív illetékességi összeütközés esetén, — csak ez az eset gyakorlati jelentőségű, — az, hogy a pontos tényállást megállapítsa, s annak alapján kimondja, hogy a saját illetékességüket megállapító bíróságok közül melyik és milyen alapon illetékes.

Régebben, évtizedek előtt, sőt, mint ezt a közkeletű Telman-féle Örökösödési eljárás 22-24. lapjain közölt jogesetek bizonyítják, még néhány évvel ezelőtt is a felsőbiróságok, elsősorban a m. kir. Kuria a nagyrítkán felmerült illetékességi összeütközéseket mindig részletesen és pontosan megindokolt végzések útján döntötték el akként, hogy megállapították, melyik elsőbiróság javára forog fenn pontosan megállapítható illetékességi ok, s ezen ok alapján az ügyet az illetékes bírósághoz tették át. Ilyen végzéssel döntött el, a Telman fent idézett könyvében közöltek szerint, egy konkrét ügyet a kir. Kuria még 1926-ban is; ugyancsak részletesen megindokolt végzést hozott egy hasonló ügyben a budapesti kir. Törvényszék, mint legközelebbi közös elsőbiróság 1927-ben; és közvetlen tudomásom szerint ugyanígy, pontosan megállapított tényállás és alapos indokolás alapján határozott az elmúlt 1936. évben a budapesti kir. Itélőtábla egy illetékességi összeütközés ügyében.

Legújabbban ez a helyes gyakorlat épen a magyar jogszolgáltatás legfelsőbb fórumán, a m. kir. Kurián sajnálatos módon megváltozott. Legmagasabb bíróságunk 1933-ban, majd 1936-ban egy-egy hagyatéki illetékességi összeütközést, eddigi gyakorlatával szöges ellentétben, indokolás nélkül, nem jogi alapon, hanem igazságügyi főhatósági minőségben döntött el. Minthogy pedig későbbi jogi okfejtésünk alátámasztásához szükségesnek mutatkozik a most említett két kuriai végzés előzményét képező tény-

állások pontos ismerete; a következőkben röviden vázoljuk azokat a körülményeket, amelyek következtében a fenti esetekben illetékességi összeütközés keletkezett.

Az egyik esetben az örökhagyó, — vidéki nagybirtokos, — vagyontát fiának adta át; Budapestre költözött, itt állandó lakást rendezett be, amelyben feleségével együtt lakott; nyaralni azonban, az év egy-két hónapjára, rendszeresen lejárt az immár fia tulajdonát képező birtokra, ahol azután egy alkalommal hirtelen meghalt. Az elhalálozás helye szerint illetékes halálesetfelvevő közeg a halálesetfelvételbe lakhely gyanánt egyszerűen a halál helyét írta be, majd azt a reá nézve illetékes kir. közjegyzőnek küldötte meg, aki, bár az eljárás hivatalból való megindítására jogalap nem volt, önhatalmulag azonnal hagyatéki eljárást indított. A közjegyző intézkedését az ottani kir. járásbíróság végzősileg helybenhagyta, majd a közjegyző kérelmére saját illetékességét is megállapította.

Az érdekeltek időközben Budapesten, a központi kir. járásbíróságnál, mint az utolsó lakhely szerinti, kizárólagos illetékességi bíróságnál kérvényt adtak be az eljárás megindítása iránt. A kérelemnek a központi kir. járásbíróság helytadott és saját illetékességét szintén megállapította.

Az ekként felmerült pozitív illetékességi összeütközést a m. kir. Kuria Pk. 1375/26/1933. szám alatt úgy döntötte el, hogy mindössze néhány sorra terjedő, indokolás nélküli végzésben az eljárás lefolytatására a vidéki járásbíróságot a Pp. 51. §-a alapján *kijelölte*. Az e végzés ellen a m. kir. Igazságügyminisztériumnál emelt felügyeleti panasz eredménytelen maradt, csupán a jogtalanul eljáró vidéki közjegyző és járásbíró ellen indult fegyelmi eljárás.

A második esetben az örökhagyó, — ugyancsak vidéki nagybirtokos, — birtokát évtizedek előtt bérbeadta és szintén Budapestre költözött. Vadászat, illetve üdülés céljából a bérbeadott birtokot később néha felkereste ugyan, halála előtt három éven át azonban a birtokon egyáltalán nem is járt, annak ellenére, hogy e három év alatt betegség, vagy egyéb körülmény szabad mozgásában meg nem akadályozta. Elhalálozása is Budapesten történt.

Az örökösök akarata, ma is tisztázatlan okokból az volt, hogy a hagyatékot az a kir. közjegyző tárgyalja le, akinek közjegyzői területén a nagybirtok fekszik. Ezért az illetékes vidéki

járásbíróságnál a hagyatéki eljárás megindítását kérték, azzal az indokolással, hogy az öröknyónak két lakhelye volt, (a vidéki lakhely igazolásául többek között azt is megemlítették, hogy öröknyón a birtokán levő családi sírboltban van eltemetve) s el is érték azt, hogy a vidéki bíróság magát illetékesnek monddta ki; de ugyancsak megállapította saját illetékességét, a fentebb említett s közokiratilag igazolt körülmények alapján a budapesti központi kir. járásbíróság is. Az így keletkezett illetékességi összeütközést az 1936. évben a m. kir. Kuria ugyancsak indokolás nélkül, az előzővel teljesen azonos végzésében úgy döntötte el, hogy az eljárás lefolytatására, megint csak a Pp. 51. §-a alapján, a vidéki kir. járásbíróságot jelölte ki.

Ezen utóbbi esetben az ügyben szerepelt budapesti kir. közjegyző beadványban fordult a m. kir. Kuria elnökéhez, azzal a kéréssel, hogy a Kuria újabb gyakorlatának kérdésében a lehetőség szerint jogegységi határozat útján intézkedjék. A m. kir. Kuria elnöke 1936. El. XII. C. 4/2. szám alatt arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Pp. 51. §-án alapuló kijelölés nem tulajdonképeni jogszolgáltatási birói cselekmény, hanem a felsőbíróságra ruházott igazságügyi igazgatási teendő, amely tehát indokolás nélkül is gyakorolható; leszögezte azonban azt a meggyőződését is, hogy e kijelölési jog ninesen a bíróság tetszésére bízva, hanem a felsőbíróság csak azt a bíróságot jelölheti ki eljáró bíróságul, amelynek illetékessége megállapítható.

A legfelsőbb igazságszolgáltatási birói tényező e nyilatkozatát, valamint a fenti két tényállást már most összehasonlítva, teljes tárgyilagossággal meg kell állapítanunk, hogy a vázolt két esetben a közös felsőbíróság a Pp. 51. §-ában részére biztosított „kijelölési jogot“ ténylegesen szuverén módon gyakorolta; a tényállás vizsgálatába, a fennforgó illetékességi okok megállapításába nem boesátkozott, hanem jogkörét úgy fogta fel, mint amellyel szabad tetszése szerint rendelkezhetik. Ennek félre nem érthető bizonyítéka az, hogy az egyik esetben a felek akarataival megegyezően, a másik esetben pedig azzal ellentétesen döntött, nem tartotta tehát magára nézve kötelezőnek nemesak a m. kir. Kuria Elnöke által is leszögezett fenti elveket, hanem a méltányosságnak azt a feltétlen követelményét sem, hogy vitás esetben, ha jogi szempontoktól eltekint is, legalább a felek kívánságát vegye tekintetbe. De meg kell egyuttal állapítanunk azt is, hogy amennyiben a bíróság döntésének indokolására kötelezve ninesen,

úgy a m. kir. Kuria nagyméltóságú Elnöke által is megkivánt azon szempont érvényesülésének, hogy adott esetben a tényleg illetékes bíróság jelöltessék ki eljáró bíróságul, — minden garanciája hiányzik, arra tehát gyakorlati szempontból számítani nem lehet.

Roma locuta, causa finita. A legfelsőbb bíróság eddigi döntéseivel ma már a siker reményével perbeszállni nem lehet. A jövőre való tekintettel azonban itt az ideje, hogy felvessük a kérdést: helyes-e, megáll-e a m. kir. Kuria újabb gyakorlata *jogi* szempontból, — másfelől pedig objektíve megállapítsuk: mi annak a gyakorlati jelentősége, ha ez az eddig még szórványos elintézési mód állandó gyakorlattá válik és az alsóbb bíróságoknál is követésre talál.

III.

Az első szempont: a *jogi kritika* kérdésében mindenekelőtt vissza kell térnünk az alaptörvény, az 1894 : XVI. tc. illetékességi rendszerére, hogy a törvényhozó eredeti szándékát megtalálhassuk.

Az új polgári perrendtartás életbeléptetése előtt az örökösödési eljárásról szóló 1894 : XVI. tc. 128. §-a a hagyatéki bíróságok között felmerülhető illetékességi összeütközésekre nézve az 1881. évi LIX. tc. 7. §-át tartotta hatályban. E törvényhely szerint pedig: „hazai bíróságok között felmerült illetékességi összeütközések *elintézése* a magyar királyi Kuria jogköréhez tartozik“.

A most idézett törvényhely kellő megvizsgálásából azt állapíthatjuk meg, hogy az örökösödési eljárás megalkotásakor a törvényhozó kétségkívül gondolt arra, hogy hagyatéki ügyek illetékessége jogvita tárgyává válhatik; s abból a célból, hogy az általa abszolút pontossággal és jogászai alapossággal megalkotott illetékességi okok minden esetben feltétlenül alkalmazásra kerüljenek, az esetleg felmerülhető ilyen jogviták elintézését egyenesen az ország legfelsőbb bíróságára bízta.

Mit kell érteniünk „elintézés“ alatt? Akár logikai, akár grammatikai szempontból vizsgáljuk a szót; az semmiképen nem jelenthet indoklás nélküli, szuverén jogkörben, hatalmi szóval történő döntést, hanem jelenti a kérdés alapos megvizsgálását és ennek alapján az igazság kiderítését és kimondását, vagyis egy jogi probléma indokolt és gyökeres megoldását.

Ezek szerint kiindulási pont gyanánt joggal szögezhetjük le azt a tényt, — amit az állandó birói gyakorlat is igazolt, — hogy a Pp. életbeléptetése *előtt* hagyatéki ügyekben felmerült illetékességi összeütközések a törvényhozó eredeti szándékának megfelelően nem *birói kijelölés* útján, hanem, az illetékes bíróság *megállapítása* útján voltak csupán elintézhetők, ami gyakorlatilag annyit jelent, hogy az elintézésre kizárólag hivatott legfelsőbb bíróság az adott eset körülményeit beható vizsgálat tárgyává tette s annak eredményéhez képest kimondotta, hogy a saját illetékességüket megállapító bíróságok közül melyik és mely törvényhely alapján illetékes.

Az 1912 : LIV. tc. 3. és 9. §§-ai a fentebb idézett 1881 : LIX. törvényeiket egész terjedelmében hatályon kívül helyezték és helyébe a Pp-t léptették. Ezzel a fenti törvényhely formailag megszünt ugyan, de aligha lehet vitás, hogy a törvényhozónak abban kifejezett eredeti szándékát és akaratát a Pp. általános rendelkezései nem érintették és meg nem semmisítették.

A polgári perrendtartás ugyanis *általános részében*, — amelyhez a m. kir. Kuria által állandóan hivatkozott, 51. §. is tartozik, — *lex generalis*, a jogviszonyokat tehát csak nagy általánosságban szabályozhatja; részletekbe ennek következtében nem mélyedhet és semmiestre sem érintheti az őt megelőző, különleges jogviszonyokat szabályozó törvényeknek azokat a részeit, amelyek helyébe újat nem állít, amelyekkel tehát ellentétben nem áll. Ebből az következik, hogy a Pp., mint *lex generalis*, az őt megelőző minden más *lex specialis*-sal szemben csak akkor nyerhet alkalmazást, ha azokkal kifejezetten ellentétes új rendelkezéseket tartalmaz; amennyiben azonban a megelőző külön törvényben szabályozott valamely jogviszonyt a Pp. kifejezetten újra nem szabályoz, úgy mindenesetre a *lex specialis* szabályai irányadók.

Már pedig vitán felül álló tény az, hogy a Pp. III. fejezetében szabályozott általános illetékességi rendszer, valamint az örökösödési eljárás külön illetékességi rendszere egymástól alapjában különbözik, anyagi és alaki jogi szempontból egyaránt.

Anyagi jogi tekintetben homlokegyenest ellenkezik egymással a két rendszer azért, mert mind a kettőnek más a célja és más a jelentősége.

A Pp. általános illetékességi rendszere ugyanis csupán *közjogi* célt szolgál: az államhatalom azon közjogi jellegű kötelezettségének biztosítását, hogy minden jogvita eldöntéséhez bírót

adjon. Jelentősége pedig ennek a rendszernek az, hogy annak révén az állam minden polgára megtalálja azt a bíróságot, amely elé ügyét viheti, még pedig a lehetőség szerint egyszerű, méltányos és kényelmes módon. Ennek folytán a Pp-nek az illetékességre vonatkozó, a III. fejezetben foglalt általános szabályai *tág körben* mozognak és csupán azt a célt tartják szem előtt, hogy a felperes a maga igényeit valamely bíróság előtt mindenesetre, de az alperes minél kisebb megterhelésével érvényesíthesse.

Ezzel szemben az örökösödési eljárás illetékességi rendszere azon a megfontoláson alapul, hogy a hagyatéki ügy feltétlenül az örökhagyó vagyoni jogi személyiségének központjában, tehát olyan helyen nyerjen lebonyolítást, ahol a szükséges adatok a legkönnyebben állapíthatók meg s az eljárás a legegyszerűbben folytatható le, valamint ahol a kényes természetű családi ügyekben annyira szükséges közvetlen érintkezés a felekkel a lehető legkevesebb nehézségbe ütközik. Erre mutat az is, hogy az illetékességi okok itt successiv rendben nyertek elhelyezést, mindig abból a szempontból kiindulva, hogy az eljárás az örökhagyó személyiségének és vagyonának központjában bonyolítottassék le.

De különbözik egymástól a két rendszer alaki szempontból is.

A Pp. általános részének illetékességi rendszere ugyanis, — amelyhez az 51. §. már elhelyezésénél fogva is mindenesetre tartozik, — *facultativ*; ugyanazon jogviszonyra több illetékességi okot is megállapít és a felperes tetszésére bízta, hogy ezek közül kényelmi szempontból melyiket választja.

Ezzel szemben az örökösödési eljárás illetékességi rendszere *cogens* jellegű; az egymás után következő illetékességi okok mindegyike *kizárólagos illetékességet* állapít meg, vagyis a következő csak akkor érvényesülhet, ha a megelőző nem érvényesül; a felek akaratának pedig csupán egy esetben enged szerepet, akkor, ha az örökhagyónak több állandó, rendes lakhelye volt, vagyoni jogi személyisége tehát több helyen összpontosult.

E megfontolásból kitünőleg az a felfogás, amely egy speciális törvény kényszerítő jellegű és kizárólagos szabályait egy generalis törvény facultativ szabályai közé kívánja beszorítani, nyilván téves és helyét a logika megvilágításában meg nem állja. Ezzel kapcsolatban már most felmerül a kérdés: hova sorozhatók akkor az örökösödési eljárás illetékességi szabályai?

Egyszerű a felelet. Ezeket a szabályokat helyesen csak a Pp. különös részében szabályozott *külön eljárások* közé lehet, analógia alkalmazásával, beilleszteni.

E megállapítás helyességét mindenekelőtt az a körülmény bizonyítja, hogy a Pp-t megelőző régi perrendtartás: az 1868 : LIV. tc. „Az eljárás némely eltérő módjairól“ szóló IX. címében, a többi külön eljárások közé beillesztve, még az örökösödési eljárást is részletesen szabályozta; ezzel szemben a Pp. az örökösödési eljárást, az örökösödési pereknek a 43. §-ban szabályozott facultatív illetékességét kivéve, sehol, egyetlen szóval meg nem említi. Miért? Nyilván azért, mert az örökösödési eljárást egy mindössze 17 évvel előbb alkotott törvény már minden részletben megállapította, a törvényhozó tehát nem tartotta szükségesnek, hogy ezt a gyakorlat próbakövén már életképesnek bizonyult törvényt bármely részletében is megváltoztassa. Ez pedig más szóval annyit jelent, hogy a törvényhozó akkor, amikor az általa alkotott lex generalis (Pp.) tárgyköréből az örökösödési eljárást egyszerűen kihagyta, az örökösödési eljárásról szóló 1894 : XVI. tc.-et egész terjedelmében, — tehát illetékességi részében is, — fenntartani s annak szabályait feltétlenül alkalmaztatni kívánta.

E megállapítást alátámasztja az is, hogy maga a Pp. is az általa külön szabályozott peres- és perenkívüli eljárások mindegyikében *kizárólagos* illetékességet állapít meg; így a különös részben kizárólagos illetékességet határoz meg az 583. §-ban a bányauügyekre, a 621. §-ban a bérleti ügyekre, a 639. §-ban a házassági perekre, a 735. §-ban a holtnaknyilvánítási ügyekre, végül a 749. §-ban az okiratok megsemmisítése iránti eljárásra. Különös figyelmet érdemel itt az a körülmény is, hogy ezen eljárások mindegyikében az illetékesség többé már nem facultatív, hanem cogens jellegű, amely a Pp. 50. §-a értelmében az eljárás egész folyamán hivatalból vizsgálendő; ez pedig annyit jelent, hogy azok a jogeselekmények, amelyeket ezen eljárások bármelyikében nem illetékes bíróság végzett, már eleve, önmaguktól fogva érvénytelenek.

Elméletileg illetékességi összeütközés ezen eljárások bármelyikében is elképzelhető; alig akadna azonban felsőbb bíróság, amely ilyen esetben is az 51. §-ban említett „kijelölés“ kényelmes álláspontjára helyezkednék. Ellenkezőleg: az elintézés módja ilyen esetben bármely felsőbb bíróság részéről csak az lehetne, hogy a

felsőbíróság az eset körülményeit tüzetesen megvizsgálva megállapítaná, hogy melyik bíróság javára és mely jogalapon áll fenn kizárólagos illetékesség és ez a bíróságot utasítaná az eljárás lefolytatására.

Ha pedig a magában a Pp.-ben szabályozott különleges eljárások is a netán felmerült illetékességi összeütközés indokolt elintézését, nem pedig indokolás nélküli „kijelölés“-t, vagyis igazságügyi igazgatási teendő teljesítését igénylik: akkor kétségtelen, hogy egy a Pp.-t megelőző *külön eljárást* tartalmazó törvény tökéletes és kizárólagos illetékességi rendszere a Pp. általános részének facultatív illetékességi rendszerébe erőszakoltan bele nem szorítható, hanem az ilyen irányban felmerült kérdések csak azoknak alapos, minden részletre kiterjedő megvizsgálása és ennek alapján az illetékesség indokolt megállapítása útján dönthetők el.

Hogy a törvényhozó ezt esakís így képzelhette el, azt mindennél jobban mutatja az a körülmény is, hogy sem a Pp., sem későbbi törvények a hagyatéki eljárással kapcsolatos illetékesség kérdésével egyáltalán nem foglalkoznak, holott például a Ppé. (1912 : LIV. tc.) 23. §-a a esődeljárással kapcsolatos megtámadási perekre a Pp. általános illetékességén *kívül* külön facultatív illetékességet is megállapít, tehát egy a Pp.-t szintén megelőző különleges eljárási törvény illetékességi rendszerét érinti. Erre pedig semmiesetre sem lehet más magyarázatot találni, csupán azt, hogy amíg a törvényhozó a esődeljárás illetékességi rendszerét tudatosan módosítani akarta, — addig a hagyatéki eljárás illetékességi rendszerét teljes egészében és kizárólagosságában fenn kívánta tartani. És hogy ez a rendszer gyakorlatilag csak akkor érvényesül, ha az esetleges vitás kérdések nem igazságügyi közigazgatás útján, hanem bírói cognitio tárgya gyanánt kerülnek eldöntésre, az az elmondottak után alig lehet kétséges.

IV.

Ugyanerre az eredményre jutunk azonban akkor is, ha a kérdést gyakorlatilag, elsősorban a felek érdekei szempontjából vizsgáljuk.

A perbeli illetékesség kérdése ugyanis a felekre nézve kizárólag kényelmi szempontból bír jelentőséggel, amely viszont a gyakorlatban egyfelől annak folytán, hogy a felperesnek rendszerint több illetékes bíróság között van módjában választani, amelyek azonban az alperesre nézve is méltányosan vannak a tör-

vényben megállapítva, — másfelől az ügyvédi helyettesítés intézménye révén általában a minimumra csökkenthető.

Ezzel szemben a hagyatéki ügyeknek találmra egy kijelölt bíróság elé utalása elsősorban a felekre nézve jelent súlyos méltánytalanságot. Az örökösök ugyanis legtöbb esetben az örökhatágyó utolsó rendes lakhelyén, vagy annak közvetlen közelében laknak; ennek folytán az eljárás lefolytatásához szükséges adatok, különösen a telekkönyvi azonosítás nem egyszer alapvető fontosságú adatai, itt szerezhetők meg a legkönnyebben s itt van mód az esetleges tévedések kiküszöbölésére is. Ezenkívül hagyatéki ügyekben az ügyvédi képviselőt is elég ritka; ezekben a családi viszonyokkal oly elválaszthatatlanul összefüggő ügyekben a felek rendszerint személyesen járnak el s így nem közömbös a számukra az, hogy az ügy hol kerül lebonyolításra, nemcsak azért, mert az ügynek idegen helyen történő, néha számos tárgyalást igénylő lefolytatása számukra idővesztést és soha meg nem térülő költségeket jelent, hanem azért is, mert az utolsó rendes lakhely közjegyzője, aki az örökhatágyónak és családtagjainak viszonyaiba nem egyszer generációkon át bele van avatva, feltétlenül erősebb biztosítékot képez az eljárás gyors és sima befejezése tekintetében, mint az a közjegyző, aki az ügyet kijelölés útján, a véletlen szeszélyéből kapta meg. Nem lehet közömbös végül az a szempont sem, hogy az ekként tisztán a véletlen játéklabdájává vált ügyek körül akár a halálesetfelvevő közegek, akár a család avatott, vagy avatatlan tanácsadói részére minden lehetőség megnyílik arra, hogy az illetékeség kérdésébe, — ha nem is mindig rosszhiszeműleg, anyagi érdekből, hanem esetleg csak tévedésből, vagy barátsági, kedvezési céllal beleavatkozzanak. Ez pedig nemcsak a jogbiztonság teljes aláásával egyértelmű, hanem a felek érdekeinek is sokszor jóvátehetetlen sérelmét jelenti.

V.

Sorrendben utoljára hagytuk a kérdésnek közjegyzői vonatkozásait, bár azok úgy a kari közérdek, mint a jogos magánérdek tekintetében minden figyelmet megérdemelnek.

Alig lehet ugyanis kétséges, hogy a m. kir. Kuria sérelmes gyakorlata, ha annak maga a legfelsőbb bíróság sürgősen útját nem vágja, hamarosan úgy a kir. Itélőtáblánál, mint a kir. Törvényszékeknél is rendszerré válik. Ebben az esetben minden közjegyzőnek számolnia kell azzal, hogy ha valamely hagyatéki ügy

illetékesége körül vita támad, nem számíthat többé arra, hogy igazát birói cognitio alá bocsáthatja, hanem azt csupán a véletlen szeszélyére, vagy, — ami még rosszabb, — saját ügyességére, a felekkel való megalázó megállapodásokra, adatokkal és okiratokkal való, előre is meddő küzdelemre, vagy a másik közjegyzővel felveendő harcra, illetve alkudozásra bízhatja.

A közjegyzői kar etikai érzéke ma még töretlen. Mostoha viszonyok között, magára hagyva is, még mindig szilárdan ragaszkodik azokhoz az erkölcsi elvekhez, amelyek hivatása fundamentumát képezik. Ha azonban egyszer megélhetésének, jogos munkalehetőségének legfontosabb alapjait érzi majd végveszélyben; ha egy-egy hagyatéki ügyet már annak genezisétől kezdve kell figyelemmel kísérnie, s alkudoznia, könyörögnie, vagy harcolnia kell azért, ami őt törvénytől fogva illeti meg, — akkor ez a közjegyzői etika kerül veszedelembe. Azt hisszük, ez a szempont egymagában is eléggé mutatja: milyen sürgős segítségre van szükség, épen a kari közérdek megóvása végett.

Bizonyos azonban az is, hogy a fentebb vázolt sérelmes gyakorlat rendszerré válása rendkívül súlyos csapást jelentene a közjegyző jogos magánérdekére: megélhetésének anyagi biztosítékaira is. A közjegyzői körzetek megállapítása ugyanis nyilván akként történt, hogy az egy-egy körzetben várható jövedelem a közjegyző megélhetését biztosítsa. A hagyatéki ügyek túlnyomó részében a közjegyzői díj egészen szerény összegekre rúg, amit időnkint egy-egy nagyobb hagyaték viszonylagosan magasabb díja ellensúlyoz. Ha már most a közjegyző ki lesz téve annak, hogy egy-egy ilyen nagyobb értékű hagyatékot, bár az kétségkívül illetékesége alá tartozik, tőle egyszerűen elvonhatnak, anélkül, hogy a maga igazát a felsőbb bíróság előtt az eredmény kilátásával keresethné: ez, esetleges többszöri ismétlődés esetén, egy szerényebb jövedelmű állás betöltőjének egyenesen anyagi romlását okozhatja. — Ezt nem akarhatta a törvény és ez ellen küzdeni: a kari összetartás elemi követelménye.

* * *

Fejtegetéseink végére értünk. Azt hisszük: nem egészen alaptalanul vonjuk le azt a végső következtetést, hogy legfelsőbb bíróságunk új gyakorlata, amely a törvények szellemével, a felek és a közjegyzői kar érdekeivel egyaránt ellentétes, igen sürgős és gyökeres felülvizsgálatra szorul. A közjegyzői szolidaritás erejébe és a magyar bíróság bölcsességébe vetett hittel hisszük, hogy ez a felülvizsgálat nem várat sokáig magára.

Az okirat és a jogvédelem.

Irta: ifj. Paár Lajos dr. kir közjegyzőhelyettes.

A közigazgatási és büntetőjogi törvényhozásban régóta elismert elv, hogy a jogvédelem nem annyira a jogellenes cselekmények megtorlásával, mint inkább *megelőzésével* biztosítható. A magánjog területére alkalmazva a preventív jogvédelmet, ennek főképp arra kell irányulnia, hogy az egymással magánjogviszonyba lépő érdekelték már a jogviszony létrejöttékor messzemenő előrelátással szabályozzák a *feltételezhető* jogvitákat és ezzel tegyék elkerülhetővé a jogviták peres útra terelődését.

Sajnos, a megelőző jogvédelem a magánjog körében nálunk még nincs a kívánatos mértékben biztosítva. Ennek oka kétségtelenül az, hogy a megelőző jogvédelem egyik leghathatósabb eszköze, az érdekelték megállapodásainak okiratbafoglalása sokkal kevésbé van elterjedve, mint amennyire azt a gazdasági élet forgalma és biztonsága megkövetelné. A nehézkes bizonyítási módok miatt hosszúra elnyúló perek indokolatlanul nagy tömege bizonyítja, mily ritkán és fogyatékosan veszi igénybe jogkereső közönségünk a bizonyítékok és megállapodások lerögzítésének leg egyszerűbb eszközét, az okiratot. Pedig, hogy a kellőképpen megvitattott és szabatosan írásbafoglalt jogügyletek révén mennyire lehet csökkenteni a jogvitákat, annak igazolására elég rámutatni az örökösödési ügyekkel kapcsolatosan keletkező perek egészen feltűnően alacsony számára, ami nem magyarázható egyébbel, mint a hagyatéki tárgyalás szakszerű irányítása mellett létrejött megállapodások pontos jegyzőkönyvezésével.

Tudjuk, hogy a közönség főképpen tájékozatlansága és a költségektől való félelme miatt kerüli az ügyletek írásbafoglalását. Ezen a tájékozatlanságon belátható időn belül aligha lehet változtatni. Itt csak a közönség érdekét szem előtt tartó okirati kényszer bevezetése segítené. A jogkereső közönség megvédése a méltánytalan kiadásoktól, nem probléma. Az okiratok szélesebb körű elterjesztésével feltétlenül együtt járna kiállításuk költségének okszerű törvényes szabályozása és az illethekek lehető mérséklése.

A laikus közönség tájékozatlanságán kívül van azonban egy másik nem kevésbé súlyos oka annak, hogy az okiratot, mint bizonyító eszközt és megelőző jogvédelmet nem használja ki eléggé a perenkívüli joggyakorlat: ez az okiratnak és *okiratszerkesztési munkának lebecsülése*.

A modern perrendi törvényhozás általános érvényre juttatta a szabad bizonyítási rendszer elvét. Ez magában véve is alkalmas volt arra, hogy az okiratok gyakorlati értékét és előnyeit elhomályosítsa. Azonban az okiraatra nem kedvező törvényes intézkedések-nél is súlyosabban érinti az okirat hitelességét a laikusán megfogalmazott, tehát jogvédelmet és bizonyítékot alig nyújtó, *hiányos okiratok* beláthatatlan sokasága. A túlnyomó részt falusi jegyzői irodákból kikerülő „blanketta-szerződések“ valóban nem alkalmasak arra, hogy az okiratokkal szemben ma csaknem korlátlanul megengedett ellenbizonyítás némi racionális törvényes korlátozására okot adjanak és meggyőző közhangulatot teremtsenek, de annál inkább rászolgálnak arra a sajnós nagyon is általánossá vált felfogásra, hogy az okiratszerkesztési munka egyenlő az okirat technikai értelemben vett megírásával.

Ma ott tartunk, hogy mivel okiratkészítésre minden szaktudás nélkül és minden ellenőrzés nélkül úgyszólván bárki vállalkozhat, lassankint elhomályosodott az okirat szerkesztőjének igazi hivatása és feladata, a szerződő felek pontos felvilágosító tájékoztatása, az okirat anyagának *megtárgyalása*. Nemesak a jogban járatlan közönség, hanem még jogászok körében is elég gyakran lehet olyan kijelentéseket hallani, melyek elárulják, hogy az okiratokkal foglalkozást nemesak hogy nem tekintik a peres joggyakorlattal egyenrangú jogászai munkának, hanem egyenesen alacsonyabb rendű, mindössze behatóbb gyakorlatot feltételező *sablon-munkának* nézik. Ennek a téves megítélésnek nyilván az az egyedüli forrása, hogy az okiratolással foglalkozó aránylag kis számú jogászon kívül jogásztársadalmunkban úgyszólván alig akadnak olyanok, akiknek módjuk és alkalmuk volna az okiratkészítés „műhelytitkaival“, a tulajdonképeni jogászai munkát jelentő *előkészítés* gyakorlati lefolyásával megismerkedni.

A megfelelő felvilágosító tevékenységnek ezen a téren volna szerény nézetem szerint lehetősége és remélhető eredménye. A felvilágosítás munkája első sorban a magyar közjegyzői karra vár, mint oly testületre, melynek tagjai egyedül foglalkoznak nemesak

hivatásszerűen, hanem szakszerűen is az okiratszerkesztéssel. Ha azt akarjuk, hogy munkánk érdeme szerint becsületet szerezzen s végre legalább jogászilag képzettek előtt váljék általánosan elismertté és nyilvánvalóvá, hogy az okiratkészítést nem lehet megnyugtatóan másra, csakis teljes szakképzettségű jogászokra bízni, akkor meg kell ragadnunk az alkalmat mindenkor, hogy feltárjuk az okiratszerkesztés munkájára vonatkozó gyakorlatban szerzett ismereteinket.

Az anyag bőséges. Rá kellene irányítani a jogásztársadalom figyelmét arra a sokoldalú jogász felvilágosításadásra, változatos eshetőségek felvetésére, megbeszélésére, a jogkövetkezmények beható feltárására, ami egy rövidre kikerekíthető, egyszerűnek látszó jogügylet írásba foglalását megelőzi. Egyik legnehezebb jogász feladat a pontos tényállás felderítése, amiről a beavatatlanoknak gyakran sejtelmük sines. A kész okirat a felek jogi nyilatkozatait saját kijelentéseikként lerögzítve úgy tünteti fel, mintha kidolgozott szerződéstervezettel léptek volna a szerződés írásba foglalója elé, akinek nem maradt más feladata, csak az aláírások valódiságának tanúsítása: nem csoda tehát, hogy az igazi munka, az előkészítés homályban marad.

Az egyes jogügyletek gyakorlati, de egyben jogász kifejtése, konkrét esetekkel szemléltetett megvitatása, esetleges ellenvélemények tárgyalása, mindez oly feladat, aminek megvalósítását nem kívánhatjuk a tisztán elméleti jellegű jogi tankönyvektől és oktatástól, de amit nem lehet pótolni a bírói gyakorlat állandó figyelemmeltartásával és nyilvánossághozatalával sem. A bírói judikaturában kifejezésre jutó joggyakorlat végeredményben mégis csak kazuisztikus és épp ezért nem lehet egy-egy jogterületre vonatkozólag kimerítő. Ezenfelül a szerződések csak vitás esetekben kerülnek a bíró elé, mikor már nem mindig látható tisztán a tényállás és a szerződéskötést megelőző jogi helyzet, magára az okiratra vonatkozólag pedig a per főként csak az okirat hiányait tárja fel, tehát *negatív* oldalról veszi vizsgálat alá és az ítélet megállapításaiból levonható következtetést már az elméleti és gyakorlati jogászra hagyja.

A kellő felvilágosító akció gyakorlati kivitelének részletkérdéseit e rövid cikk keretében nem kívánom érinteni, csak mint lehetőségeket említem, mi volna az elgondolásom. Mindenek előtt módját kellene ejteni, hogy írásbeli közleményeink közlönyünkön kívül más jogi szaklapokba is eljussanak. Megvalósítható volna

az is, hogy a Közlönyben megjelent egyes cikkekről — miként az eddig is megtörtént kivételesen, — megfelelő külön példányszámot készíttetnénk és eljuttatnánk a törvényhozásra és közvélemény kialakulására befolyással bíró egyéniségek: képviselők, törvényhatósági bizottsági tagok stb. kezébe. Lehetséges volna az okiratkészítés gyakorlati ismertetését tárgyaló kézikönyv kiadása, még pedig nehogy egyoldalú, vagy teoretikus jellegű legyen, oly módon gondolnám el ennek előkészítését, hogy szerkesztőbizottság venné kezébe a kezdeményezést és az egyes tárgyköröket más-más munkatársra bízva, gyűjtené egybe az egész anyagot. E munkafelosztással az is lehetővé válnék, hogy többoldalú hozzászólás és elbírálás volna már eleve biztosítható. Könnyebb is volna a nagy anyag egybegyűjtése, mert tudvalevő, hogy hivatali elfoglaltsága miatt mindegyik munkatárs csak áldozat árán tudja az irodalmi működéshez szükséges időt megszerezni.

Talán nem vagyok túlzottan optimista, mikor azt a meggyőződésemet hangoztatom, hogy ha sikerülne ily pozitív irányú felvilágosítás révén tárgyilagos és érdektelen jogásztársadalom fel fogásába átültetni az okiratszerkesztéssel járó jogász munka érdeme szerint való megbecsülését: akkor ha nem is tudjuk elhallgattatni azokat a nem túlságosan önzetlen, de annál hangosabb szólásokat, melyek a falusi nép „érdekeit“ emlegetve igyekeznek jobb ügyhöz méltó buzgalommal népszerűtlenné tenni és megakadályozni az okiratkészítés munkájának jogászok kezébe utalását, de legalább mindezeket az „argumentumokat“ kellő értékükre lehetne leszállítani.

Minden felvilágosító munka fáradságos és gyümölcse lassan érlelődik, mi sem várhatnánk gyors eredményt. Mindamellet, ha csak egy lépéssel sikerülne is előbbre vinni munkánk megbecsülését, ez megérné a fáradságot, mert ezzel is közelebb jutnánk az elérni kívánt célhoz: a perenkívüli jogsegély méltó helyének és munkásai megbecsülésének biztosításához.

A jogerős hagyaték átadó végzés helyesbítése.

Irta: *vitéz Susich Ervin* dr. kir. közjegyzőhelyettes.

A hagyaték átadás eljárás jogi akadályai címen értekezett ifj. Paár Lajos Közlönyünkben, mely tanulmányhoz az újabb joggyakorlat figyelembevételével a következő megjegyzéseket fűzöm.

Jogerősen befejezett hagyatéki ügyekben igen gyakran merül fel annak szükségessége, hogy az eredetileg tévesen vagy hibásan kiadmányozásra került átadó végzés helyesbítették és pedig akképen, hogy a helyesbítés megfeleljen az örökösök valódi szándékának, a tényleges állapotnak. Lényeges szükségesség, hogy ez a helyesbítő eljárás ne vonjon maga után újabb illetékezést s ne okozzon tetemes újabb költségeket. A helyesbítés ne járjon az eredetileg tárgyaló közjegyzőnek anyagi sérelmével, s akkor is, ha jóhiszemű és menthető tévedése teszi szükségessé a revíziót, ez ne legyen a közjegyzői kari tekintélyt kisebbítő.

Ezeknek a szempontoknak honorálásával a legegyszerűbb revízió lenne — még későbben felszínre került végintézkedés vagy későbben ismertté vált örökös esetében is — a póthagyatéki eljárás. Pedig nem pótlásról lévén szó, póteljárásnak nincs helye. Két járható út van a megoldás felé. Vagy peres úton ítéletileg kieszközölni a helyes átadást tartalmazó bírói határozatot, vagy az összes érdekelt örökösöknek — hagyományosoknak — közbenjöttével kiállított osztályegység alapján kijavítani a hibát. Az utóbbi megoldás tetszetős is, mert — harmadik jóhiszemű jogainak sérelme nélkül — az újonnan meghozott átadó végzés jogerőre emelkedik és végrehajtható, de ez a megoldási mód még sem helyes.

Nem helyes, mert a már meghozott átadó végzés nemcsak alakilag válik jogerőssé, hanem anyagilag is. A jogerő egy meghatározott jogállapotot foglal magában. A forgalom biztonsága és általában a jogbiztonság megköveteli, hogy a jogerős határozatok megváltoztathatók ne legyenek. Az állam közjogi hatalmával kikényszeríti a jogerős bírói határozatok respektálását, s ezért a bíró jogerős határozatában praejudicium van (például csak az érdekelt perbeli minőségére kell gondolni) az érdekeltet pedig a határozat annak szükségképeni következményei

tekintetében is köti. Jogerős különösen a hagyaték átadó végzés azon része, hogy mely érdekeltnek és mily címen adassék *birto-kába* is a hagyaték.

A praejudiciumok dacára is a hagyaték átadó végzés sohasem „res iudicata“, de nem is egyszerű deklarativ jellegű határozat, hanem ennél több, mert:

a hagyaték átadó végzéssel megállapított jogviszony mindaddig fennáll, míg a törvény rendes útján meg nem változtatják, miből pedig önként következik, hogy a hagyatékot átadó végzéssel megállapított jogviszony megváltoztatását kívánó fél ebbeli jogát perben tartozik érvényesíteni, (C. 9063/19305. Fabinyi Polg. pdts. I. 694.)

az örökösödési eljárást befejező öröklési tanusítvány, hagyaték átadó végzés, örökösödési vagy hagyományi bizonyítvány épen olyan közhitelességű, mint a telekkönyv, s aki a bírói végzés anyagi jogerejében bízva jogokat szerez, ez a jogszerzés épen olyan hatályos, mintha joga bírói ítélettel állapított volna meg. Az esetleges álörökös rendelkezése a nem ingyenes, jóhiszemű, szerző javára megtámadhatatlan jogokat konstituál, ennek rendelkezései hatályosabbak, mint a valódi, még el nem ismert örökös rendelkezései. A harmadik jóhiszemű szerzőt nem a nyilvánkönyvi állapot részesíti védelemben, (Szladits Dologi jog 174. o.) hanem a perenkívüli bírói eljárás alapján örököségi legitimációba vetett bizalma, melyet a törvény a telekkönyvnél is erősebben véd (a törlési per szabályai alól ez kivétel is),

aki a hibás átadó végzésben megállapított jogot meg akarja változtatni, ezt csak erősebb öröklési joga alapján teheti.

Bírói hatóság adja meg ugyan az örököségi pozíció első tényét az átadó végzéssel, de nem véglegesen, mert az Öe. 89. §. szerint az eljárásban részt nem vett érdekelték között a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyv még egyességet sem jelent.

A hagyatéki bíróságnak ninesen petitorius cognitio hatalma, hanem — az öröklési jog valószínűségénél fogva — bonorum possessiót ad az egyik vagy több örökösnek és pedig abban a vagyonban, mely hagyatékot képez, valójában tehát az átadó végzés csak öröklési jogot ismer el, de ezt sem véglegesen és gyökeresen, hanem csak egyelőre, addig míg az ellentétes érdekű fél gyökeresebb jogot nem igazol. Az átadó végzésben foglalt parancs nem jelent végleges tulajdoni jogot, csak bonorum possessioról van szó, arról, hogy amit az örökhagyó birt, az átadatik,

birtokba adatik az igazolt örökösnek. Tulajdoni keresettel azután ezt a jogot hatálytalanítani lehet. Ezért tartja fenn törvényünk az erősebb jogúaknak — ha vannak vagy előkerülnek — a petitorius utat. (Grosschmid: Fejezetek I. 378—379. o.).

A petitum kétféleképen intézhető el:

1., önkéntes jogelismeréssel: hagyatéki ingókat ki kell adni, a telekkönyvi birtok megszüntetése céljából törlési engedélyt, illetőleg tulajdonjog bekebelezésére alkalmas okiratot kell kiállítani;

2., ha nincsen önkéntes jogelismerés, úgy az erősebb öröklési jogot csak per — a törvény rendes — útján lehet érvényesíteni.

A jogerős hagyaték átadó végzés tehát csakis peres úton helyesbíthető, a hagyaték átadó végzés megtartja hatályát mindaddig, amíg az peres úton hozott jogerős ítélettel megváltoztatva, részben vagy egészben hatályon kívül helyezve nincsen, — perenkívüli eljárást megindítani nem lehet pót eljárás formájában sem. Ez a megoldás nem sért pénzügyi érdeket, közjegyzői tekintélyt, s a tényleges állapotnak leginkább megfelel. Természetesen nyitva marad a kérdéseknek egész sorozata: az eredeti hagyaték átadó végzés hibáiért ki felelős, ennek a felelősségnek mik a következményei, ki felelős az álörökös eselekményeiért vagy mulasztásaiért, a valódi örökös elvont hasznaiért, a helyesbítés kinek a jogait, védett érdekeit sérti? — mely kérdésekre adandó feleletek azonban már meghaladják ennek az elmélkedésnek a kereteit.

Közlemények.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter *Debreczeny* Dezső dr. szigetvári kir. közjegyzőhelyettest a Pálffy Gyula dr. elhalálózásával megüresedett szigetvári állásra közjegyzővé nevezte ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter *Tarján* Béla dr. gyulai kir. közjegyzőt a *Sirsich* György dr. elhalálózásával megüresedett szegedi állásra, *Tárczay* Rezső dr. orosházi kir. közjegyzőt pedig a *Zámor* Rezső dr. elhalálózásával megüresedett ujpesti állásra saját kérésükre áthelyezte.

Halálozások. A magyar közjegyzői kar két értékes tagjának elhalálózásáról kell az alábbiakban, az őszinte fájdalom hangján megemlékeznünk. Mindkét kartársunkat munkabírásuk teljessé-

gében ragadta el küzdő sorainkból a sors megalkuvást és magyarázatot nem tűrő végezése s elmulásukról a komoly veszteség súlyát érezve, igaz részvételt vett tudomást az egész magyar közjegyzői kar.

Pálffy Gyula dr. szigetvári kir. közjegyző hosszas betegeskedés után januárius hó 30. napján Pécsen elhalálozott. Ugyanott a központi temetőben februárius hó 2-án helyezték nagy részvét mellett örök nyugalomra. A pécsi kir. közjegyzői kamara nevében, *Májay* Dezső dr. kaposvári kir. közjegyző bucsúztatta el meleg hangú beszédben. Elhalálózásáról a pécsi kamara az alábbi gyászjelentést adta ki: „A pécsi kir. közjegyzői kamara és a területén működő kir. közjegyzők mély fájdalommal tudatják, hogy a kir. közjegyzői karnak régi, érdmes és nagytehetségű tagja, a pécsi kir. közjegyzői kamarának hosszú évek óta választmányi tagja és titkára, dr. *Pálffy* Gyula szigetvári kir. közjegyző, több évtizedes fáradhatatlan munkában eltöltött igen kiváló és értékes közjegyzői és kamarai működés után f. hó 30. napján visszaadta nemes lelkét Teremtőjének. Megboldogult Kartársunkat 1937. évi február hó 2-án, délután 2 órakor fogjuk a pécsi központi temető halottasházából utolsó útjára kísérni. Pécsen, 1937. évi január hó 30-án. Nemes emlékét mély részvéttel és kegyelettel fogjuk megőrizni!” *Pálffy* Gyula dr. jogászai működését az ügyvédi pályán kezdte. A világháborúban mint népfelkelő hadnagy vett részt s megsebesülése következtében rövidesen szabadságolták. 1916. augusztus havában Margittár nevezték ki kir. közjegyzővé, majd mint menekült közjegyzőt, 1922. május havában Pécs-váradra s onnan 1932. június havában Szigetvárra helyezték át. A pécsi kamara működésében tevékeny részt vett. Annak csakhamar választmányi tagja, majd titkára volt. A kamara évi jelentéseit titkári működése alatt nagy szaktudással és kitűnő alaposággal szerkesztette s a közjegyzői közérdekű kérdésekben komoly, figyelemre méltó észrevételeit sok alkalommal eredményesen nyilvánította. Különlegesen értékes volt az a tanulmánya, amelyet az örökösödési eljárás reformi kérdéseiről az országos egyesület 1928. évi vándorgyűlésén adott elő s amelyet a közlöny 1928. évi 6. száma egész terjedelmében közölt. Elmulása ekként nemesak a pécsi kamarának, hanem az egész magyar közjegyzői karnak is nagy vesztesége.

Zámor Rezső dr. ujpesti kir. közjegyző, februárius hó 22. napján 56 éves korában váratlanul elhalálozott. 10 évet megha-

ladó helyettesi működés után, 1919. évben nevezték ki Ujpestre közjegyzővé. ahol váratlanul s férfikora delén bekövetkezett elhalálkozásáig mintaszerű, becsületos közjegyzői munkássággal, elismert eredménnyel tevékenykedett a magyar jogszolgáltatás érdekében. Izig-vérig közjegyző volt s minden közjegyzői érdekel való szolidaritására s nemes gondolkodására jellemző, hogy végrendeletében az országos egyesületnek segélyezési célokra ezer pengőt hagyott s ugyan csak az egyesületre hagyta értékes könyvtárát is. A megrendítő gyászbeszéd következtében a budapesti kir. közjegyzői kamara februárius hó 24. napján rendkívüli választmányi ülést tartott, amelyen *Lázár Ferenc dr.* elnök, meleg szavakkal méltatta *Zámor Rezső dr.* érdemes közjegyzői munkásságát. A választmány elhatározta, hogy *Zámor Rezső* érdemeit az ülés jegyzőkönyvében örökíti meg, az özvegyhez részvétiratot intéz, a ravatalra koszorút helyez, külön gyászjelentést ad ki s a temetésen küldöttség útján képviselteti magát. A kiadott gyászjelentés szövege a következő: „A Budapesti Királyi Közjegyzői Kamara mély fájdalommal jelenti, hogy a királyi közjegyzői kar egyik igen kiváló, nagy tehetségű tagja, dr. *Zámor Rezső* ujpesti kir. közjegyző, a kir. közjegyzői pályán közel három évtizeden át kifejtett rendkívüli értékes működés után, férfikora delén, 1937. évi február hó 23. napján d. u. 4 órakor váratlanul elhunyt. — Megboldogult Kartársunkat folyó évi február hó 26-án (pénteken), délután 4 órakor Budapesten, a farkasréti temető halottsházából fogjuk utolsó útjára kísélni. — Budapest, 1937. évi február hó 24. napján. Szeretettel és kegyelettel őrizzük meg nemes emlékét!” A temetés Budapesten, a farkasréti temetőben februárius hó 26. napján, a kartársak, barátok és ismerősök nagy részvéte mellett ment végbe. Különösen megható volt az Ujpest környéki községekből nagy számban megjelent egyszerű kisgazdák és asszonyaik néma, azonban a tiszteletteljes ragaszkodásról tanuskodó részvételük. A budapesti közjegyzői kamara részes küldöttségét *Lázár Ferenc dr.* felsőházi tag, kamarai elnök vezette s ugyancsak ő bucsúztatta el a kamara és a közjegyzői kar nevében az alábbi meleg és közvetlen hangú őszinte érzésekkel teljes beszédben a korán elköltözött nemeslelkű, puritán gondolkodású kartársat és barátot:

„A Budapesti Kir. Közjegyzői Kamara mélységes szomorúsággal bucsúzik e koporsótól. *Zámor Rezső* ujpesti kir. közjegyző, három évtized óta szolgálta igen alapos

jogászai tudással, önfeláldozóan gondos munkájával, teljes hűséggel, szeretettel és ragaszkodással hivatását. Engem hozzá egy negyed század meleg, igaz barátsága fűzött, — közelebből volt tehát módomban megfigyelni úgy az ő kiváló hivatali működését, mint pedig megismerni kifinomult lelkének különösen nemes tulajdonságait. Egyedül hivatásának és családjának élő s az emberi hiúságtól és önző törekvésektől ment, komoly, igaz tiszta jellemű, emelkedett lélek volt, — aki csaknem harminc év óta hordozta magában, tudva az állandóan fenyegető veszélyt, — betegségének hajlandóságait. És bár hosszú idő óta bizonyos mértékig állandóan betegnek tudta magát, ezen tudatnak sötét gondja soha nem árnyékolta setétte és kellemetlenné lelkének nemes és tiszta sugárzását és soha nem esökkentette és nem lankasztotta munkakészségét és kötelességtudását. Mindazok bizalmára, kik hozzáfordultak, mindig és mindenben méltónak mutatkozott. Én, aki évtizedeken keresztül közel tudtam magam az ő lelkéhez, elmondhatom jellemzésül, hogy a sorscsapások, az állandó aggodalom, jellemét és szívét soha egy pillanatra sem tudta megtántorítani — és én soha másnak, mint jónak és igaznak, nem láttam, az ő nemes szíve és jelleme őt mindig csak egy irányba tudta hajtani s ez a segítség és az igazság szolgálata volt. Éltünk végéig el nem múló szeretettel zárjuk őt emlékezetünkbe. Kedves jó Kartársunk, ki mindig csak becsületet szerezte karunknak, drága Rudi barátom Isten veled!”

A budapesti kamara közgyűlése. A budapesti kamara a következő meghívót bocsátotta ki: Meghívó a budapesti kir. közjegyzői kamarának *1937. évi március hó 20. napján délután 1/2 7 órakor*, Budapesten, a Szent Gellért szálló hangverseny termében tartandó *évi rendes közgyűlésére. Tárgysorozat:* 1. Elnöki megnyitó. 2. A kamarának a titkár által előterjesztendő évi jelentése. 3. Határozathozatal a lefolyt év számadásainak felülvizsgálása, megállapítása és a felmentvény megadása tárgyában. 4. A kamara elnökének, elnökhelyettesének, titkárának és tagjainak választása. 5. A kamarához tartozó kir. közjegyzők bármelyike által a közgyűlés előtt legalább nyolc nappal írásban beadott önálló indíványok tárgyalása. A kamarai tisztikar és a tagok névsorának közzétevése: A kamara az ügyrend 16. §-ának 1. bekezdésében előírt rendelkezés folytán értesíti a közgyűlésre meghívottakat, hogy az előző évi közgyűlésen a kamara elnökévé: Dr. *Lázár Ferenc*, elnökhelyettesévé: Dr. *Holitscher Szigfrid*, titkárává:

Dr. Bares Ernő, rendes tagjaivá: Dr. Balassa Lajos, Dr. Fekete László, Dr. Hedry Aladár, Dr. Joannovits Jenő, Dr. Körössy Bertalan, Dr. Szemerjay-Petrán Tibor, póttagjaivá pedig: Dr. Wagner Béla és Dr. Puskás Béla (+) választottak meg. Megjelenési kötelezettség: A kamarai ügyrend 17. §-a értelmében minden kir. közjegyző köteles a közgyűlésen megjelenni, avagy akadályoztatását a kamarának bejelenteni. Szavazati jegyek beküldése: A kamara székhelyén kívül lakó kir. közjegyzők, — amennyiben a közgyűlésen való megjelenésben gátolva lennének, — az 1886. évi VII. t. c. 12. §-a értelmében szavazatjegyüket hivatalos pecsétjükkel lezárt borítékban a kamarához, a közgyűlés napjáig postán, ajánlva megküldhetik, kötelesek azonban a borítékra nevüket sajátkezűleg reáírni és a borítékon feltüntetni, hogy a küldemény szavazatijegy tartalmaz. Adatszolgáltatás az évi jelentéshez: A kamara felhívja a kebelébe tartozó kir. közjegyzőket, hogy a közjegyzői intézményt és a kart érintő észleleteiket, kívánságaikat és panaszait a kamara évi jelentésének elkészítésénél leendő figyelembe vétele végett, 8 napon belül Dr. Bares Ernő kamarai titkárnál közölni sziveskedjenek. Jelentkezés a közgyűlést követő társas vacsorára: 1937. március 9-én (kedden) a szokásos társas vacsora elmarad. Ehelyett a közgyűlés napján, 1937. évi március hó 20-án este 8 órakor a Szent Gellért szálló márványtermében társas vacsora lesz. A hely és teríték biztosítása végett sziveskedjenek a résztvenni szándékozók eme szándékukat a meghívóhoz csatolt jelentkezési lap felhasználásával legkésőbb, 1937. évi március hó 18. napjáig Dr. Joannovits Jenő kir. közjegyző úrnál (Budapest, IX., Vámház-körút 13. szám) bejelenteni. A társas vacsorán résztvenni kívánó helyettes és jelölt nevét sziveskedjenek a jelentkezési lapon szintén feltüntetni.

A szegedi kamara elnökválasztó rendkívüli közgyűlése.

A szegedi kir. közjegyzői kamara februárius hó 21. napján Szegeden rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen megjelentek: Baranyai Antal dr. gyulai, Bogdán Ernő dr. szegedi, Földes Béla dr. hódmezővásárhelyi, Gálffy Ferenc dr. szegedi, vitéz Kozma György dr. hódmezővásárhelyi, Mázor Elemér dr. békéscsabai, Mikosevits Dezső dr. békési, Nagy Béla dr. makói, Paczolay Károly dr. orosházi, Svastits Béni dr. battonyai, ifj. Schreiber Miklós dr. békéscsabai, Széchenyi István dr. szegedi, Szőke Jenő dr. eszegrádi, Tarján Béla dr. gyulai és Tárczay Rezső dr. orosházi kir. közjegyzők. A közgyűlést Gálffy Ferenc dr. vezette s annak

megnyitása után bejelentette, hogy a rendkívüli közgyűlés egybehívását kis-sirai Sirchich György dr.-nak elhalálózásával megüresedett kamarai elnöki állás betöltése tette szükségessé. Kegyeletteljes szavakkal áldozott ezután Sirchich György nemes emlékének s méltatta jogászi és közjegyzői pályafutását. Megállapította majd, hogy Sirchich György dr. példatadó ambíciózus, munkáséletű jó közjegyző volt s mint ilyenek fenkölt gondolkozása minden kérdésben, a közjegyzői kamara élén elnöki tisztségében végzett működésében is megnyilvánult. Mindig és mindenben az igazságosság, de egyben a méltányosság elve szerint kívánt eljárni s éberén őrködött a közjegyzői etika felett. Jelentést tett ezután Gálffy Ferenc dr. a kamarai elnök elhalálózása következtében tett intézkedésekről s a kamara és a kar részvétének megnyilatkozásairól. Indítványozta végül, hogy Sirchich György dr. nemes emlékét a rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyvében örökítsék meg. Ezt az indítványt a közgyűlés egyhangulag elfogadta. Ezután a választásokat ejtették meg. Elnökké választották *Tarján Béla* dr. szegedi, választmányi rendes taggá *Nagy Béla* dr. makói, póttaggá pedig *Szőke Jenő* dr. eszegrádi kir. közjegyzőket. A kamara új elnökét Gálffy Ferenc dr. üdvözölte meleg szavakkal, majd Tarján Béla dr. mondott a megválasztásban megnyilvánuló bizalomért őszinte, keresetlen szavakkal köszönetet. Kifejezetten hangsúlyozni kívánta, hogy első sorban való feladatának fogja tartani, hogy minden erejével igyekezzék a közjegyzői intézmény és közjegyzői kar tekintélyét megőrizni és a lehetőség szerint öregbíteni és megszilárdítani. Igyekezni fog a közjegyzői intézményt népszerűsíteni, annak barátait szaporítani, az intézmény iránti közbizalmat a nagyközönség széles rétegeiben felébreszteni. Igyekezni fog továbbá a jogos kari és kartársi érdeket, a rendelkezésére álló minden erővel a sok oldalról tapasztalható támadásokkal, a meg nem értésből fakadó indulatokkal szemben megvédeni. Igyekezni fog végül úgy a kamarai elnöki, mint közjegyzői hivatali működése során a szigorú erkölcsi és etikai szempontok érvényrejtetésével jó példát mutatni, a közjegyzői kamarának és közjegyzői karnak a hatóságokhoz és hivatalokhoz való jóviszonyát ápolni és azt minél barátságosabbá tenni, a kartársak közötti barátság minél bensőségesebbé tételére és kimélyítése irányában is szeretettel közremunkálkodni. A közgyűlés tagjai az elnök bemutatkozását rokonszenvvel s beszédét élénk tetszéssel fogadták.

A közjegyzőhelyettesek országos egyesületének közgyűlése. A Magyarországi Királyi Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete ez évi január hó 30. napján tartotta meg közgyűlését a budapesti kir. közjegyzői kamara üléstermében. A közgyűlésről az alábbi tudósítást küldték be.

Antalfy Zsiros Aladár dr. elnök, megnyitó beszédében üdvözölte a vidék részéről is szép számban megjelent tagokat és a közgyűlés illusztris vendégeit: Lázár Ferenc dr.-t és Fekete László dr.-t, a kamara, illetve nyugdíjintézet elnökeit. Melleg szavakkal köszönte meg az egyesület örökös tiszteletbeli tagjainak megjelenését, akik ezzel is újabb jelét adták a helyettesi kar iránt érzett rokonszenvüknek és annak a mélyen gyökerező kapcsolatnak, amelynek láncszemei azokból az eredményes törekvésekből kovácsolódtak acélossá, hogy a helyettesek érdekeit épen ők igyekeztek ott, ahol erre alkalom kínálkozott, megvédeni és előmozdítani. Majd rövid visszapillantást vetve elnöki tevékenységére, meghatva búcsúzott helyettes társaitól és annak a kivánságának adott kifejezést, hogy az egyesület ezutáni munkásságát az eddigieknél is nagyobb siker és több eredmény jutalmazza.

Diemár Kálmán dr. egyesületi titkár évi jelentésében az elmúlt két évnek az egyesületet érintő eseményeit regisztrálta. Elsősorban mély megilletődéssel emlékezett meg arról a veszteségről, mely az egyesületet Kabdebó Zoltán dr. budapesti és Wéber Mihály kecskeméti közjegyzőhelyettesek elhalálózásával érte. Ismertette a legutóbbi kinevezések statisztikai adatait s örömmel állapította meg, hogy a kinevezéseknél épen azok a szempontok és feltételek érvényesültek, amelyek úgy az anciennitást, mint a rátermettséget honorálták és arra igazán érdemes és alaposan rászolgált kartársakat juttattak révbe. Az elmúlt két év alatt megüresedett 18 közjegyzői állás. Ezekre kineveztetett: 2 volt közjegyző, 5 ügyvéd és 11 helyettes, az utóbbiak között: dr. Fitos Jenő Miskolcra 10 év és 4 havi, — Kiss Elemér dr. Pécsváradra 16 év és 7 havi, — vitéz Uray László dr. Kapuvárra 15 év és 4 havi, — dr. Varga Kálmán Nyirbátorra 10 év és 1 havi, — Antalfy Zsiros Aladár dr. Fehérgyarmatra 9 év és 1 havi, — Sziráky László dr. Derecskére 8 év és 10 havi, — ifj. Schreiber Miklós dr. Békéscsabára 6 év és 11 havi, — Weidlich Lajos dr. Veszprémbe 8 év és 5 havi, — Kasza László dr. Hatvanba 12 év és 11 havi, — vitéz László Béla dr. Szekszárdra, illetve áthelyezés

folytán Debrecenbe 9 év és 4 havi, végül Szakáts István dr. Szekszárdra 7 évi és 7 havi helyettesi működés után, tehát átlagban 10 éves helyettesi gyakorlattal. Végeredményében tehát a helyettesek 60%-ban, a közjegyzői kar volt tagjai 12%-ban, míg a karon kívül állók mindössze 28%-ban jutottak kinevezéshez. Hogy ez mit jelent oly viszonyok mellett, amikor a gazdasági élet a mélyponton áll, s a karon kívülieknek a közjegyzői állások elnyerésére indított ostroma emelkedő tendenciát mutat, — bővebb indokolásra nem szorul. Az egyesületnek tehát nagy megelégedéssel és hálás köszönettel kell megállapítania, hogy az Igazságügyminiszter Öexcellenciája az annakidején tett ígérletét mindenben beváltotta és hálás köszönetet kell mondania úgy a budapesti közjegyzői kamara és a nyugdíjintézet elnökeinek, mint mindazoknak, akik az állások betöltésénél a helyettesek érdekében sikra szállottak. A kinevezések kedvező statisztikai számának köszönhető az az örvendetes eredmény is, hogy ezidő szerint hivatásos helyettes állás nélkül nincs.

A továbbiakban a jelentés megemlékezett az 1935. és 1936. években megjelent rendeleteknek a helyettesi kar érdekére való kihatásáról, majd a korhatár és a közjegyzői rendtartás kérdésével foglalkozott. Végül részletesen ismertette az egyesület tagjainak irodalmi munkásságát és köszönetet mondott a közjegyzői közlöny szerkesztőségének azért a koncilians magatartásáért, amely minden korlátozás és fenntartás nélkül mindenkor helyet biztosított a helyettesek irodalmi tevékenységének, valamint azért a nyílt és bátor állásfoglalásért, amellyel egyetlen esetben sem mulasztotta el a helyettesek érdekében szavát felemelni és sérelmeikre rámutatni, igazságukért harcolni.

A titkári jelentést Lázár Ferenc dr. kamarai elnök kísérte értékes reflexiókkal. A már keresztülvitt és a még tervbe vett közjegyzői állások megszüntetésével kapcsolatban kifejtette, hogy kizárólag olyan állások leépítéséről van szó, amelyek annak idején a menekült közjegyzők elhelyezhetése céljából szerveztettek. Jogos és indokolt tehát, hogy minden így megüresedő állás, mint feladatát teljesített és mint célját vesztett ballaszt töröltessék. Majd a korhatár problémája és a közjegyzői rendtartás kérdéseiben fejtette ki álláspontját, annak a reményének adva kifejezést, hogy azok belátható időn belül a megvalósulás stádiumába lépnek. Végül igen egészséges eszme gyanánt vetette fel a helyettesi kar jogi ismereteinek önképzés útján való felújítását és

kiszélesítését, amire sajnos a csökkent ügyforgalom mellett a hivatalos órák alatt is egyre több és több szabad idő fog rendelkezésre állani.

Lázár Ferenc dr. nagy tetszéssel fogadott szavai után Kozányi Pál dr. egyleti pénztáros terjesztette elő pénztári jelentését, amelyet az egyesület egyhangulag tudomásul vett és a felmentvényt megadta.

Az elnök bejelentette a tisztikar megbízatásának megszűnését és felhívta a közgyűlést, hogy új tisztikart válasszon. Ajánlatára egyhangulag Kozányi Pál dr.-t választották meg az egyesület elnökévé, aki megköszönve a személye iránt megnyilvánuló általános bizalmat, programjául azokat az irányelveket jelölte meg, amelyeket elődei is követtek, s munkájához tisztársainak az övéhez hasonló lelkesedését és támogatását kérte.

Ezután a közgyűlés a központi intézőbizottság tagjait választotta meg. Rendes tagok lettek: Diemár Kálmán dr., Hajnal Bálint dr., Hirkó Boldizsár dr., Kozányi Pál dr., Balogh János dr., Pulay József dr., Gyöngyösi Arisztid dr., Magyary-Kossa Zoltán dr., Debreczeny Dezső dr., Pótagok lettek: Benyovszky János dr., vitéz Susich Ervin dr. és Nyári József dr.

Végül a közgyűlés Diemár Kálmán dr. indítványára nagy lelkesedéssel és egyhangulag az egyesület örökös tiszteletbeli tagjai sorába iktatta Szemerjay-Petrán Tibor dr. budapesti, Krenner Zoltán dr. kiskunfélegyházi, Antalfy-Zsiros Aladár dr. fehérgyarmati és Sziráky László dr. derecskei közjegyzőket, egyben megbízta a központi intézőbizottságot, hogy e határozatát az újonnan megválasztott tiszteletbeli tagokkal külön jegyzőkönyvi kivonatban is közölje.

A közgyűlés befejezése után a KIB. tartotta meg választmányi ülését és tagjai közül megválasztotta alelnökké Pulay József dr.-t, titkárrá Diemár Kálmán dr.-t, pénztárossá pedig Balogh János dr.-t.

* * *

A helyettesek közgyűlésével is kapcsolatos aktualitásként reá kell mutatnunk arra, hogy a közlőny e számának összes külön cikkeit helyettesek irták, tanubizonyyságot szolgáltatván ekként arról, hogy nemcsak a gyakorlati, hanem elméleti téren is nívós és értékes tevékenységet fejtenek ki.

A budapesti kamara társas vacsorája. A budapesti kamara a szokásos társas vacsoráját március hó második keddjén, 9-én, amint ezt a kamara közölt meghívója is tartalmazza, megtartani nem fogja. E helyett a kamara és a nyugdíjintézet évi rendes közgyűlésével kapcsolatosan, március hó 20-án este 8 órakor lesz a Szent Gellért szálló márvány-termében társas vacsora. Április havától kezdve a havi társas vacsorákat a szokott időben, a hónap második keddjén, a további értesítésig a szokott helyen, az Országos Kaszinó földszinti éttermében fogják megtartani.

Válasz Fekete Őméltósága reflexióira. Amikor a Kir. Közjegyzők Közlőnye megtisztelt azzal, hogy a rendkívüli törvényes öröklési rendeket tárgyaló szerény dolgozatomnak helyet adott és amikor abban Fekete László őszintén tisztelt kedves barátomnak korábban kifejtett álláspontjával bizonyos vonatkozásban — meggyőződésem szerint — szembe kellett helyezkednem, egy pillanatig sem gondoltam arra, hogy ő az én fejtegetéseimmel szemben első szóra deferálni fog. Nagyon jól ismerem — épen úgy mint a Közlőny minden olvasója — azt a lelkiismeretes átgondoltságot, amely az ő megnyilatkozásait jellemzi és így jól tudtam, hogy lesznek komoly, az első cikkében ki nem fejtett argumentumai is, amelyekkel az álláspontját védeni fogja.

Igaz öröömre szolgál, hogy a várakozásom valóra vált és dolgozatomat a Közlőny januári számának 13. és köv. lapjain megjelent reflexióival megtisztelte. Az öröömöt még fokozza, hogy a végső konkluzióban teljes mértékben találkozunk, szabadjon mégis fejtegetéseire néhány megjegyzést tennem.

Bizonyos fokú csalódást, hogy ne mondjam szégyenkezést keltett bennem, amikor Fekete László kedves barátom dolgozatomat a teoreticumok légkörében mozgó megnyilatkozásnak minősítette, holott én annak épen a vitézitelekkel kapcsolatos részeivel elsősorban gyakorlati célt véltem szolgálni, mint ahogy a jog iránt igazán teoretikus irányban érdeklődők is alighanem mint gyakorlati irányú munkát fogják a dolgozatomat félretenni. Sajnálattal kell tehát megállapítanom, hogy nem sikerült azt adnom, amit szerettem volna. Nem marad tehát más hátra a számomra, mint hogy ezért a Közlőny igen tisztelt olvasóitól szives elnézést kérjek.

Szabadjon ez után a szubjektív megjegyzés után a dolog lényegére térnem.

Fekete László igen tisztelt barátomnak a döntő argumentuma az Id. T. Sz. 9. §-nak *végrendelet nemlétében* érvényesülő szabálya. Kérdem azonban, lehet-e a végrendelet hiányában érvényesülő szabályt alkalmazni olyankor, amikor az örökhagyó vagyónának bizonyos része tekintetében az átszállás rendje elvileg a generációk végtelen számára szólóan a rendelet 4. §-ában rögzítve van? Nem kell a jogszabályértelmezés nagyon messzemenő eszközeihez nyulnunk ahhoz, hogy a „végrendelet nemlétében“ kifejezést a vitézitek új intézményének bevezetésével beállított új. n. történeti hézag betöltése érdekében a következőképpen olvassuk: „végrendelet vagy a vagyon átszállását a végrendelethez hasonló hatállyal szabályozó más intézkedés nemlétében“.

Azt hiszem nem is abban van közöttünk a nézeteltérés, vajjon lehet-e a vagyon lekötöttségét — legalább bizonyos vonatkozásokban — a végintézkedésekhez hasonló elbírálásban részeseíteni, hanem csak a végrendelezéshez hasonló hatályú rendelkezés tartalmát olvassuk másképp.

Nem vitatom, hogy lehetnek olyan esetek, amikor a Fekete Öméltósága megoldása is teljesen megnyugtató megoldást eredményez, nem vitatom azt sem, hogy a 294. sz. E. H. elve sérthetetlen, de nem kaptam határozott nyilatkozatot arra, vajjon Öméltóság az általa felhozott második példa esetében a vitézitek jellegeből folyó decorumra figyelemmel rendben lévőknek találná-e az előd olyan végrendeletét, amely szerint a birtokutód a 80 szabad vagyomból csak ötöt kapna, míg a másik leszármazó végrendelet alapján 75-ben részesednék? Ha igen, nekem további argumentumom nincs, csak ismételhetem, hogy a birtokutód vitéz ilyen „kiemelését“ nem tudnám a jogszabályalkotó szándékával összehangba hozni.

Nagyon megértem azt az aggodalmat, amit Fekete igen tisztelt barátom az osztályegyesség és a gyámhatósági jóváhagyás szempontjából a megoldással szemben táplál. Az itt szükséges óvatosság azonban másodlagos jelentőségű. Ez nem az álláspontom helyessége ellen szóló érv, legfeljebb kétség afelől, vajjon a felsőbbíróság azt el fogja-e fogadni. De fordítsuk meg a dolgot. Hogy fog az osztály megtörténni a rendelet 4. §-ának 5. bekezdése esetében, ha az *igénylő kiskorú*? Az én megoldásom szerint a kiskorút sérelem nem érheti, a másik megoldás mellett pedig vagy sérelemnek kell őt kitenni, vagy várni kell az osztállyal

esetleg 15—20 évig. Alig hiszem, hogy a közjegyző és az árvaszék lelkiismeretét ez a megoldás jobban megnyugtatóná.

A kötelesrészre szorítás törvényes öröklési renddé előléptetése tekintetében én sem állítottam, hogy az a népünk jogi meggyőződésével bizonyosan találkozni fog. Ezt a szerény gondolatot csak azért vetettem fel, mert a törzsöröklés hívei és ellenzői közötti sok évtizedes vitát csak ezzel a közvetítő megoldással látom megoldhatóknak. Ezzel nem kockáztatnánk semmit, legfeljebb, ha a Fekete Öméltósága várakozása igazolódna be, sok végrendelet keletkezne a mai öröklési rend irányában és akkor a ma csak feltételezett idegenkedés be lenne bizonyítva. De ebben az esetben a „nem jó törvény az kérem“ kijelentése előtt talán jobban megfontolnák a dolgot az érdekeltek.

Amiben azután Fekete László igen tisztelt barátommal teljes mértékben egyetérték, az az, hogy igazán itt az ideje a jogszabályalkotó megmozdulásnak. Ha az illetékes helyen már közel kilenc évvel ezelőtt látták, hogy a jogszabály nem tartalmazza a kétségtelen megoldást, igazán kár lenne a vitézi intézmény rovására pereket, esetleg ellentétes döntéseket és végül jogegységi határozatot kivárni, amikor megvan a mód a rendeleti szabályozásra. A 6650/1920. M. E. sz. rendelet az 1920 : XXXVI. tc. 77. §-a folytán szerenesére nem tartozik a rendeleteknek abba körébe, amelyek alapjait a közigazgatási bíróság — szerintem egyébként is téves — legújabb döntése megingatni törekedett. A rendelet 12. §-a pedig módot nyújt a szabályozásra.

Ha ez a vitatkozásunk a szükséges jogszabályokat — bármelyikünk álláspontját is igazolnák azok — a létrejövetelhez segítené, azt hiszem mindketten egyformán örömmel üdvözlőnk ezt a közösen óhajtott eredményt.

Nizsalovszky Endre.

* * *

Befejezésül viszonyválaszként néhány szó :

ami a „subjectiv megjegyzés“-t illeti, én Nizsalovszky Endre kedves barátom *tanulmányáról* semmi olyast nem mondtam, hogy az a „teoreticumok légkörében mozgó megnyilatkozás“, én *óróla* mondtam olyast, ami az én szememben és sokunk szemében igen nagy, hogy t. i. ő az én legjobb meggyőződésem szerint a

szó igazi értelmében vett jogtudós; csalódást, pláne szegyenkezést (?) tehát az én kedves barátom ép úgy nem érezhet, mint elnézést sem kell kérnie e lap olvasóitól, akik — erről biztosíthatom — tanulmányát igen nagyra értékelték ;

az id. törv. szab. I. R. 9. §-ára én annyiban hivatkoztam, mert ott van az ivadékok egyenlő részesedésének secundum consuetudinem patriae élő s eddig jogszabály által, legalább kifejezetten, nem érintett elve lefektetve, melytől mint ab eo, quod diu aequum visum est, ut recedatur (Ulp. L. 2. D. 1. 4.) a törvényi alap hiányzik, vagy hogy ilyen volna, legalább is kétséges; a hivatkozás tehát nem „döntő argumentum“ részéről, hanem ez alapvető jogszabályra való ráutalás, melyen „minden kétség nélkül“ a jogot alkalmazó „nem teheti túl magát“; hogy azután e jogszabály alkalmazásával viszont másoldalról esik vagy eshetik méltánytalanság, ennek éppen az új jogszabály hiányossága az oka ;

megelégedéssel látom egyébként, hogy Nizsalovszky Endre sem látja az ő álláspontját oly vitathatatlannak, hogy immár felesleges volna a vitás kérdés jogszabályi rendezése s ő is úgy látja, hogy itt az ideje a jogszabályalkotó megmozdulásnak a minden kétséget kizáró megoldás létesítése érdekében ;

őszinte örömmel látnám tehát én is, ha a jogszabályalkotó — bármelyikünk álláspontjának vagy compromissumszerűen az 1936 : XI. tc. 90. §. 2. bek.-ben foglaltaknak megfelelően (amit több szempontból jónak látnék) — rendezné a kérdést, mert cum leges institutae fuerint, non est postea judicandum de ipsis, sed oportebit judicare secundum ipsas. (Werb. Prol. Tit. V. 13. §.)

Fekete László.

Egy kis jogbizonytalanság. Közjegyzői helyettes csak olyan közjegyzői jelölt lehet, aki az ügyvédi vizsgát letette s aki a megkivánt egyéb kellékeken felül az 1886 : VII. t. c. 5. §-ának c) pontja szerint: „a birói, vagy ügyvédi vizsgát megelőző két évi vagy ezt követő egy évi közjegyzői gyakorlatot, vagy a birói, illetve ügyvédi vizsga letétele után, kitöltött két évi birói, kir. ügyészi, vagy ügyvédi gyakorlatot kimutat“.

Bennünket jelen cikkünk keretében az a kérdés érdekel, hogy hogyan állunk a fentidézett törvényhely alapján a közjegyzői jelölti gyakorlattal, mint olyannal, amely beszámít abba az időbe, mely időnek jelöltként való eltöltése a helyettesi minősítvény

kamarai bejegyezhetőségének előfeltétele, mely kérdés eldöntésre szorul annak folytán, hogy a kamarák — legalább is a budapesti és a debreceni kamarák — ellentétes gyakorlatot követnek e téren.

Míg a budapesti kir. közjegyzői kamara az egységes ügyvédi és birói vizsga előtt a fent idézett törvény alapján a közjegyzői jelöltként eltöltött gyakorlati idő felét beszámítja a helyettesi jogosítvány megállapításánál, addig a debreceni kir. közjegyzői kamara azt be nem számítja.

A törvényt fent szóról szóra idéztük. Hogy a törvény idézett rendelkezése mellett, miért követi a debreceni kamara az ismertetett joggyakorlatát, nem tudjuk, mert egy concret ügyben hozott ily irányú határozatában csupán azt mondja ki az elutasító határozat, hogy a bejegyzést kérő nem bir a bejegyezhetőséghez szükséges gyakorlati idővel s — mert a kérvényező kifejtette, hogy a budapesti közjegyzői kamara az ügyvédi vizsga előtt eltöltött közjegyzői jelölti gyakorlati időt beszámítja felerészben — azt is, hogy a kamara nem osztja a budapesti kamara oly irányú gyakorlatát, mely a vizsga előtti jelölti idő felét beszámítja. Hogy azonban az ilyen vizsga előtti gyakorlati időt miért nem tartja beszámíthatónak és, hogy miért nem osztja a budapesti kamara beszámítás mellett kifejlődött állandó gyakorlatát, erre a concret ügyben hozott kamarai határozat választ nem ad.

Ismételjük, nem tudjuk milyen megfontolás alapján követi a debreceni kamara ezen kérdésben az ismertetett gyakorlatát, azonban rá kell mutatnunk arra, hogy az 1886 : VII. t. c. 2. §-a — mely meghatározza, hogy közjegyzői jelöltnek milyen minősítvény alapján vehető fel valaki — hatályban van, addig nem lehet semmibe venni az ügyvédi vizsgát megelőzően közjegyzői jelöltként eltöltött gyakorlati időt.

Eltekintve azonban attól, hogy helyes vagy nem helyes a debreceni Kamara álláspontját, nézzük, hogy a gyakorlatban mire vezethet a két Kamara egy kérdésben tanúsított különböző álláspontja.

Ha történetesen az, akinek az ügyvédi vizsga előtt eltöltött 1 év és nyolc hónap közjegyzői gyakorlata van és ügyvédi vizsgája letétele után a budapesti Kamara területén nyer közjegyzői jelöltként alkalmazást, úgy mindössze két havi jelölti gyakorlat után a budapesti közjegyzői Kamara be fogja helyettesi minőségét jegyezni, ha azonban ugyanezt a debreceni Kamaránál ha-

sonló helyzetben kéri, kérelmét el fogják utasítani. Vagyis az, akinek ügyvédi vizsgát megelőzően eltöltött közjegyzői jelölti gyakorlata van, ha hamar helyettes akar lenni, a budapesti Kamaránál kérje helyettesi jogosítványának a bejegyzését.

Eltételezve azonban ettől a nem éppen rendben lévő helyzet-től, a két Kamara különböző álláspontja olyan fonák helyzet-eknek lehet a szülőanyja, melyre sok felhozható példa közül legyen szabad csak a legkirívóbbakra rámutatnunk.

Előfordulhat például, hogy az, aki a budapesti kamara területén mint közjegyzőhelyettes működött egy fél évig, a debreceni kamara területén nyervén ezután alkalmazást, helyettesként való bejegyzését a debreceni kamara meg fogja tagadni, mert ha az ügyvédi vizsga előtt eltöltött közjegyzői jelölti gyakorlati időt egyáltalán nem számítja be, a budapesti kamara területén helyettesként működött egyénnek esetleg még mindig nem lesz meg — szerinte — a helyetteséghez megkívánt gyakorlati ideje.

Helyettesül való bejegyzés ugyanis egyéb törvényes feltételek nélkül nem konstituálja a helyettesi minősítvényt és ha az egyik Kamara úgy látja, hogy a helyettes a másik Kamaránál be volt ugyan jegyezve, azonban nem igazolja eme Kamaránál a feltételek fennállását, vagy pláne kitűnik az, hogy az előbbi Kamaránál bejegyeztetése bármely oknál fogva törvénytelen volt, úgy nem fogja eme Kamara a helyettesi minősítvényt bejegyezni, mert már előbb egy másik Kamaránál a helyettesi minősítvény be volt jegyezve.

A budapesti Kamaránál helyettesként működő, de a debreceni Kamara szerint ilyen helyettesi minősítvény elnyerésére nem alkalmas gyakorlati idő alapján bejegyzett helyettes, mint főnökének helyettese, okiratokat készít, végrendeleteket vesz fel. Kérdés mi van ezen közokiratok közokirati minőségével és mi van esetleg magának az ügyletnek érvényességével?

Ha okiratot a helyettesi jogosítvány anyagi feltételei nélkül működő helyettes vesz fel, ez nézetünk szerint nem lesz közokirat, mert a Pp. 315. §-ából ez következik. Ennélfogva, ha magának az ügyletnek érvényessége is közokirati formához van kötve, maga az ügylet sem érvényes.

A debreceni Kamara területén működő kir. közjegyzőknek, ha Kamarájuk álláspontjával azonosítani kívánják magukat, de különösen azon kir. közjegyzőknek, akik a Kamara fent kifejtett

álláspontjának megfelelő határozathozatalában részt vettek, adott esetben igen kényes lehet a helyzete. Megtörténhetik pl., hogy egy hagyatéki tárgyaláson, midőn a felek valamelyike egy közjegyzői okiratot bemutat, — a feleknek jogaikra való figyelmeztetése a kir. közjegyzőknek kötelessége lévén — kénytelen lesz leszegezni, hogy a kérdéses közjegyzői okirat, melyet a felek besatolnak, s melyet a Kamara álláspontja szerint a budapesti Kamaránál a törvényben előírt gyakorlati idő nélkül bejegyzett helyettes, mint ilyen vett fel, nem közokirat, vagy, hogy esetleg maga az ügylet is érvénytelen.

Szerintünk nem lehet kétséges, hogy ebben a kérdésben a budapesti Kamara álláspontja a helyes és a törvény rendelkezésének megfelelő. De bármelyik Kamara álláspontja legyen is helytálló, tessék a Kamaráknak e téren tiszta helyzetet teremteni, mert lehetetlen kamaránkénti jogvidékeket létesíteni és egy ilyen jogbizonytalanságot fenntartani. Sz. Zs.

* * *

A debreceni Kamara szóbanlevő határozata ellen felebbelzéssel kellett volna élni. —

Nem lehet elégszer hangsúlyozni Grosschmid ama tételét (én u. i. auctoritasként elsősorban nem idegenekre, hanem a *mi* Grosschmidünkre, annak kimeríthetetlen kincsestárára szeretek hivatkozni), hogy t. i. *nem a törvény szava az ami kötelez, hanem a törvényhozó akarata.*

A törvényhozó akarata pedig concret esetben nyilvánvalóan odairányul, hogy a vizsga letétele utáni gyakorlati idő a vizsga előtti gyakorlati idő felével *aequivalens*. A ratio pedig ebben — igazán könnyen felfedezhetőleg — ez: gyakorlat oklevéllel nagyobb és pedig kétszeres potenciájú *qualificativ* erővel bír, mint gyakorlat oklevél nélkül, következésképpen emez amahhoz képest kétszeresen számítandó. Ha pedig ez így van, mint ahogy így van, a kétféle gyakorlati idő egészeit illetően, szükségképpen így kell lennie töredékek esetében is.

Tudtunkkal a törvényhozó akaratának megfelelő, helyes álláspontot nemesak a budapesti, de a szegedi s a szombathelyi Kamara is vallja, (mely utóbbi korábbi, a debreceni álláspontjának megfelelő, helytelen gyakorlatát revízió alá véve, concret ügyben a rangsor szempontjából fontos oly értelmű határozatot is hozott, hogy visszamenőleg a helyes álláspontnak megfelelően, helyesbbitőleg, korábbra tette a helyettesi gyakorlati idő kezdő-

pontját); nem tudunk tovább róla, hogy az ötödik kamara a budapesti Kamara álláspontjával ellentétes határozatot hozott volna; tudunkkal tehát egyedül áll álláspontjával Debrecen.

F. L.

Felhívás. Az országos egyesület részéről a közlönynek ehhez a számához befizetési lapot csatoltak s felkérlik a tagokat, hogy a hátralékaikat ennek a befizetési lapnak felhasználásával minél sürgősebben beküldeni sziveskedjenek. Az alapszabályok értelmében az 1937. évi tagsági díjnak (közjegyző tagoknál 30 P, jelölt tagoknál 10 P.) fele is esedékessé válván, erre vonatkozólag is kéri az egyesület a befizetési kötelezettség mielőbbi teljesítését.

Kihirdetett törvény.

1937. évi I. t. e. az 1934. évben Genfben tartott Nemzetközi Munkaügyi Egyetemes Értekezlet által a nők éjjeli munkája tárgyában, tervezet alakjában elfogadott nemzetközi (módosított) egyezmény becikkelyezéséről.

Rendeletek.

53000/1936. B. M. sz. Az országgyűlési képviselőválasztók névjegyzékének kiigazítása az 1937. évben.

180831/1936. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengő értékre történő átszámítása.

1135/1936. B. M. sz. Az érdekképviselői törvényhatósági bizottsági tagok választásának szabályozásáról szóló 3217/1936. B. M. sz. rendelet kiegészítése.

1500/1937. I. M. sz. A hitbizományi ügyekben fizetendő külön eljárási költség.

1841/1937. I. M. sz. Budapest székesfőváros VII. kerületében rendszerített közjegyzői állások egyikének megszüntetése.

174840/1937. P. M. sz. Az óvadékképes értékpapírok jegyzékének, valamint az üzleti biztosítékul és bánatpénzül elfogadható értékekre vonatkozó összeállításoknak újabb közzététele.

2200/1937. I. M. sz. A közpénztárnál fizetendő követelések önkéntes elzálogosítása körüli eljárásban a lakáspénz (lakbér) engedélyezésének újabb szabályozása.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle. (XVIII. évfolyam, 2. szám.) A Kuria, a közigazgatási bíróság és a budapesti tábla elnökeinek évnitó beszédeit közli e szám első helyen, majd Vladár Gábor dr. kuriai tanácselnöknek az országos felsőoktatásügyi kongresszuson tartott kitünő előadásának foglalatát. Ebben a nagyértékű előadásban Vladár Gábor az igazságszolgáltatás szempontjából foglalkozik kiváló szakszerűséggel az egyetemi jogi oktatás reform kérdéseivel. A méltán osztatlan érdeklődést keltett előadás, a kongresszus legértékesebb hozzászólásainak egyike volt s arra az érdeklődők figyelmét ezuttal is felhívjuk. A kormányzói jogkör kiterjesztése és a királykérdésről írt még Tihanyi Lajos dr. ügyvéd ebbe a számba érdekes cikket. A Szemle és az Irodalom rovatok hoznak még változatos közleményeket, a különböző döntvénytári füzetek pedig a legújabb bírói gyakorlat elvi jelentőségű eseteit ismertetik.

Jog. (III. évfolyam, 4. szám.) A vidéki magyar jogászság ügyesen szerkesztett, tartalmas szaklapja legújában megjelent számával is tanubizonyosságot tett létjogosultsága és szükségessége mellett. Vezető cikként Golmi Arrigo olasz igazságügyminiszter ismerteti az állam fogalmát a fasiszta elméletben. Ez az érdekes cikk hasábosan olasz és magyar nyelven jelent meg. A további cikkek szerzői Zombory Jenő dr. szegedi főügyész, Némethy Sándor dr. szegedi ügyvédjelölt és Goltner Dénes dr. szegedi ügyész. A Szemle rovatban Tóth Lajos dr. debreceni egyetemi tanár elhalálzásáról emlékeznek meg s több könyvbírálatot közölnek. A vidéki bíróságok joggyakorlatából közöl végül bőséges anyagot, mintegy 40 oldal terjedelemben a Döntvénytár című rovat.

Polgári Jog. (XIII. évfolyam 2. szám.) Degré Miklós táblai elnöknek a bírói és ügyvédvizsgáló bizottság teljes ülésén tartott megnyitó beszédét közli e szám első helyen, majd ifj. Nagy Dezső dr. Adalékok a joglemondás formájához és Garzó Jenő dr. A védett ingatlanok teherhatárának helyesbítése a gyakorlatban című külön cikkeit. A Jogalkotás rovatban új rendeleteket, több külföldi állammal való fizetési forgalmat szabályozó megállapodásokat és Vági József dr. cikkét közlik a városrendezésről és építés ügyéről szóló törvényjavaslat magánjogi vonatkozásáról, a Joggyakorlat rovatban pedig eseteket ismertetnek az újabb bírói joggyakorlat köréből s hoznak ily tárgyú külön cikkeket is. A Jogélet-Ügyvédség és az Irodalom változatos közleményei egészítik ki a különlegesen terjedelmes és értékes szám tartalmát. A szám külön melléklete, a Polgári Jog könyvtárának 25 füzete, Rónay Nándornak A házasságon kívül született gyermek jogállása és a svéd családjog című tanulmánya.

Boda Ernő dr.: Irodalmi nyelv és hivatásművészet. Az Országos Ügyvédmúzeum — az ügyvédi emlékek felkutatása és összegyűjtése terén komoly eredményeket szerzett — előadójának, a kecskeméti jogászság meghívására tartott értékes előadása, a Katona József társaság évkönyve külön füzetben is megjelent.

Magyar Törvénykezés. (1937. év 3—4. és 5. szám.) A 3—4 kettős szám teljes szövegében közli az immár törvényerőre emelkedett új ügyvédi rendtartást, az 5. szám a közigazgatási bíróság elvi jelentőségű határozatait, a törvénykezési szemle rovatban joggyakorlati eseteket, a Forum és a Szerkesztő postája rovatok változatos közleményeit.

Illetékügyi Közlöny. (XII. évfolyam, 2. szám.) E szám tartalma: A negyvenéves közigazgatási bíróság múltja és jövője; Dr. Puky Endre évnemlékező beszéde. Benedek Sándor emlékező beszéde a Magyar Jogászegyletben; Nagy Dezső Bálint dr. emlékező beszéde. Unger Ödön dr.: Mikor köteles a hitelező a tőkésített kamat után járó illetéket leróni? A Magyar Jogászegylet pénzügyi jogi szakosztályának ülése. Szemle, Illetékügyi törvények és rendeletek. Irodalom. Pénzügyi jogi vonatkozású hatásköri bírósági határozat. Fontos tudnivalók. Szerkesztői üzenetek. Melléklet: Illetékügyi joggyakorlat.

Joggyakorlat.

Magánjog.

23. Az 1876: XVI. t. c. 35. §-a csupán a *végrendelet visszavonásáról* rendelkezik. Ellenben a visszavonás hatályon kívül helyezése lehetőségéről sem a hivatkozott §, sem más jogszabály nem rendelkezik. Ebből következően mint minden egyoldalú, mások által el nem fogadott nyilatkozatot, bizonyos korlátok között ezt is vissza lehet vonni. Kétségtelen ez akkor, ha a visszavonás új végrendelet útján hallgatólag történt, mert ha az utóbbi végrendelet hatályon kívül helyeztetik, az előbbi lép újból érvénybe. De nincs akadálya annak sem, hogy ily visszavonás a végrendelező akaratát a lehetőséghez képest érvényre juttató jogszabálynak megfelelően történhessen olyan esetben, mikor a visszavonás kifejezett nyilatkozattal történt, de a visszavont végrendelet meg van s így az örök-hagyó akaratát kétségtelenül megállapítható. A visszavonás hatálytalanságának alakisága tekintetében különben az 1876: XVI. t. c. rendelkezései az irányadók. (K. P. I. 3341/1936.)

24. I. A *hagyatékhöz tartozó vagyonnak* egészben vagy részben történő *elidegenítése* esetén a hitelező az örök-hagyóról az örökösre örökségképpen átszállott vagyontárgyak helyett az örökösnek egyéb vagyonából kereshet kielégítést, úgy azonban, hogy a kielégítés céljából igénybe vett vagyontárgy értéke a tiszta hagyatéknak az örökség megnyíltakor volt értékét meg nem haladhatja.

25. II. Amíg az örökös felteheti, hogy a hagyaték a hagyatéki költségeket és az örök-hagyó tartozásait fedezi, ezeket sorrend megtartása nélkül kielégítheti. Ellenkező esetben a *csődnek a hagyaték ellen megnyitását* kell az örökösnek kérnie. Ha ezt elmulasztja, a ki nem elégitett hagyatéki hitelezőknek az ebből eredő kárukért egész vagyonával felel. — Annak az elbírálása szempontjából, hogy a csőd kérésének elmulasztá-

sából származott e kára a hitelezőnek és ha igen, mennyit tesz ki ez a kár, a Cst. rendelkezései az irányadók. (K. P. I. 442/1936.)

26. I. A *jogról való lemondást* nemesak írásban, vagy szóval tett nyilatkozattal, hanem a félnek erre a szándékára utaló egyéb magatartással is kifejezésre lehet ugyan juttatni, a lemondás megállapításához azonban mindenik esetben szükséges az, hogy a félnek erre irányuló akarata világosan és határozottan jusson kifejezésre.

27. II. A házastárs vagyonából a meglévő vagy a házasság ideje alatt benne volt vagyontárgyokról az a vélelem, hogy nem tartoznak a *külön-vagyonhoz*.

28. III. A *közszerzeményi vagyonnak* a házasság megszűnésekor természetben meglévő részéről, más megállapodás hiányában és ha ettől eltérő intézkedést indokoltta tevő körülmények fenn nem forognak, a házastárs közszerzeményi illetőségét természetben kell kiadni. (K. P. I. 885/1936.)

29. I. Az *utóörökösnevezést* kétség esetében helyettesörökösnevezések is kell tekinteni.

30. II. Kifejezett kizáró rendelkezés hiányában a *végrendeleti intézkedés mindig a halál pillanatában volt vagyonra vonatkozik*. (K. P. I. 1354/1936.)

31. A férj jogszabályaink szerint kizárólagos hasznélvezője a *hozományának*, ennek kezelése és a felette való rendelkezési jog a házasság tartama alatt egyedül őt illeti, — e jognál fogva tehát egyedül a férjet illeti meg az a jogosultság, hogy a kapott hozomány használásának gyakorlását harmadik személynek engedje át. (K. P. III. 1114/1936.)

Illetékjog.

1. Kötelezvényként illetékezendő a váltóhitelezési okiratnak nevezett okirat, ha tartalma szerint a hitelező követelését kizárólag az okirat alapján, a váltó felmutatása nélkül is érvényesítheti. (Közig. bir. 18388/1935. P.)

2. A perben felhasznált s így a feltételes illetékmentesség megszűnése folytán illetékkötelessé vált kereskedelmi levél illetékéért csak a levelet első ízben felhasználó fél felelős. A második ízben felhasználó féltől a levél illetéke — amennyiben a per tárgyának értéke nem nagyobb a korábbi felhasználás alkalmával folyt per tárgyának értékénél — akkor sem követelhető, ha azt az első ízben felhasználó fél nem róta le s emiatt levél sem készült ellene. (Közig. bir. 8677/1936. P.)

3. Pénzkövetelés kiegyenlítése fejében történt ingatlanátruházásnál illetékalapul akkor sem vehető a pénzkövetelés értékénél kisebb összeg, ha ez az ingatlan értékét lenyegesen meghaladja. (Közig. bir. 5072/1935. P.)

4. Az ingóságok birói árveréséről készült jegyzőkönyv után a jegyzőkönyvi illetékek kívül lerovandó ingó adásvételi illetékért az árvereztető felek egyetemlegesen felelősek. (Közig. bir. 10267/1936. P.)

5. Az 1931. évi október hó 19-e előtt kiállított okiratok bejelentésének elmulasztása miatt, — amennyiben az illetéket a jelzett időpont előtt

érvényben volt szabályok szerint nem kellett bélyeggel leróni, — nem felcsemt illeték, hanem bírság írható elő. (Közig. bír. 11016/1934. P.)

6. I. Tartozás elismerést tartalmazó okirat, mint kötelezvény, feltételes illetékmentességet nem élvez.

II. Követelés leszámolásáról kiállított okiratnál az illeték alapja nem az eredeti követelés, hanem az elszámolás eredményeként mutatkozó tartozási összeg. (Közig. bír. 8240/1936. P.)

7. Az egyéni cég tulajdonosának elhalálozása esetén, ha a céget a társaságok közé bejegyzik, a társasági szerződési illetéket az öröklési illetéken felül kell megfizetni. (Közig. bír. 5091/1935. P.)

8. Az 1920:XXIV. t. c. 13. §-ának 1. pontja szerint járó — jelenleg 50 pengő — társasági szerződési illeték után rendkívüli pótlék nem jár. (Közig. bír. 120/1935. P.)

9. A hagyatéki elsőbírósági végzés feloldására, továbbá új eljárás megindításának és új határozat hozatalának elrendelésére irányuló felfolyamodás, a hagyaték teljes cselekvő értékének alapulvételével esik illeték alá. (Közig. bír. 2230/1935. P.)

10. Ha a vitézitek tulajdonosának elhalálozásakor a várományos kiskorú s így a telek tulajdonjogát az alkalmasság megállapításáig csak előjegyzéssel biztosítják a javára s ha a telek haszonélvezetét az öröklagyó özvegye kapja, a kk. várományos terhére előírt öröklési illeték befizetését a haszonélvezet megszűnéséig függőben kell tartani. (Közig. bír. 4395/1936. P.)

11. Az elévülés folyását megszakító újabb jogcselekmény hiányában, az illeték biztosítása céljából történt jelzálogjog bekebelezés napjától számított öt év alatt az illeték behajtásához való jog elévül, aminek következtében a jelzálogjogot a pénzügyi hatóság törölni köteles. (Közig. bír. 18395/1935. P.)

12. Házastársak közös tulajdonában levő ingatlan ajándékozása alkalmával holtig tartó haszonélvezeti jognak fenntartása mellett ugyan-ezen jognak egymás részére kölcsönös biztosítása után járó ajándékozási és ingyenes ingatlan vagyonátruházási illeték a túlélő házastársnak az elhunyt házastárs halála idején meglevő életkorához képest helyesbítendő. (Közig. bír. 7760/1935. P.)

13. A felebbezési határidő ingatlan adásvételeknél nem a szerződés megkötésének napjával, hanem a fizetési meghagyás kézbesítésének napjával veszi kezdetét. (Közig. bír. 2410/1935. P.)

14. Több közöstulajdonú ingatlanok a tulajdonosok között történt megosztása esetén nem követelhető csereilleték, azon az alapon, hogy a tulajdonosok csak egy-egy ingatlanból kapják meg az őket megillető tulajdonrészeknek megfelelő értékű ingatlant. (Közig. bír. 3324/1935. P.)

A Kir. Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézete közleményei:

M e g h i v ó.

A Kir. Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetének 1937. évi **rendes közgyűlését** Budapesten, a Szent Gellért Szálló hangversenytermében (XI., Szent Gellért-tér 1. szám) f. évi március hó 20. napjának (szombat) d. u. 1/26 órájára tűztem ki, melyre az Intézet tagjait meghívom.

Az ügyrend 9. §. 2. bekezdése értelmében utalok a Kir. Közjegyzők Közlönye 1937. évi 2. számára, amelyben az 1936. évi zárszámadás, vagyommérleg és költségvetési előirányzat közzétételik.

A közgyűlés évében az egy közjegyzőre eső járulék havi összegét az intézőbizottság a Nyugdíjszabályzatban minimált ötven (50) pengőben állapította meg.

Tárgysorozat.

1. Határozathozatal az évi zárszámadásra vonatkozó jelentés és felmentvény tárgyában.
2. A költségvetési előirányzat felülvizsgálása.
3. Az intézőbizottságban üresedésbe jött közjegyzőjelölti tagsági hely betöltése.
4. Az ellenőrzőbizottság tagjainak megválasztása.
5. Esetleges indítványok.

Kelt Budapesten, 1937. évi február hó 15. napján.

F E K E T E s. k.
elnök.

P. H.

ELŐIRÁNYZAT
az 1937. évre.

	Bevétel		Kiadás	
	Pengő	fill.	Pengő	fill.
BEVÉTELEK :				
a) járulékbevételek	130000	—		
b) az Intézet bérházának hozadéka 1937. évben	15000	—		
c) kamatjövedelem	1500	—		
összes előirányzott bevétel	146500	—		
KIADÁSOK .				
a) végellátásra és segélyekre			90000	—
b) 10% felmerülhető nyugdíjakra és segélyekre			9000	—
c) költségekre			2500	—
összes előirányzott kiadás			101500	—
összes előirányzott bevétel			146500	—
összes előirányzott kiadás			101500	—
1937-re előirányzott bevételtöbblet			45000	—

Kelt Budapesten, 1937. évi január hó 11. napján.

P. H.

FEKETE s. k.
elnök.

A kir. közjegyzőhelyettesek és jelöltek állasközvetítését a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete látja el. (Cím: Gyöngyössy Arisztid dr. kir. közjegyzőhelyettes, Budapest, VIII., József-körút 2.)

Kéziratokat vissza nem küldünk s azok megőrzését nem vállaljuk.